

T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

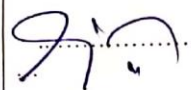
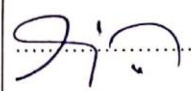
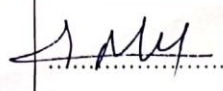
SOKAK ÇOCUKLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: SÜLEYMANİYE ÖRNEĞİ

HAZIRLAYAN
PİŞTİWAN RAHEM WADİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. SUVAT PARİN

VAN/2019

KABUL VE ONAY SAYFASI (EK-4)

PISHTIWAN RAHEM WADİ tarafından hazırlanan "SOKAK ÇOCUKLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: SÜLEYMANİYE ÖRNEĞİ" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi SOSYOLOJİ Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.	
Danışman: Doç. Dr. Suvat PARİN Sosyoloji, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Başkan: Doç. Dr. Suvat PARİN Sosyoloji, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Üye: Dr. Öğr. Üyesi Nuri DEMİREL Sosyoloji, Bingöl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Gülsevim EVSEL Sosyoloji, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Tez Savunma Tarihi:	06.11.2018
Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini ve imzaların sahiplerine ait olduğunu onaylıyorum.  Doç. Dr. Bekir KOÇLAR Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü 	

ETİK BEYAN

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü **Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;**

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

06/11/2019

(İmza)

PISHTIWAN RAHEEM VADİ

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

PISHTIWAN RAHEEM VADİ

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

Kasım, 2019

SOKAK ÇOCUKLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: SÜLEYMANİYE ÖRNEĞİ

Irak Kürdistan Bölgesi sınırları içinde bulunan yerleşim yerleri yer altı zenginlikleri açısından geniş rezervlere sahip olmasına rağmen, toplumun büyük bir kısmının sosyoekonomik açıdan söz konusu oranda güçlü olmadığı söylenebilir. Kırsal yaşam kodlarını barındıran bir nüfus, üretime dayanmayan bir ekonomi, eğitim göstergeleri açısından zayıf bir demografik yapı, çok çocuklu aile yapısı gibi değişkenler üzerinden bakıldığında genelde Irak'ın özelde ise Irak Kürt Bölgesi'nin kadim bir kenti olan Süleymaniye'de tablonun zayıf bir toplumsallığa işaret ettiği görülmektedir.

Bu çalışma, Süleymaniye'de sokakta çalış(tırıl)an çocukların sosyo-demografik yapılarını, içinde yaşadıkları ailenin sosyo-ekonomik özelliklerini betimleyici bir çerçevede ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nicel araştırma yönteminin tercih edildiği bu çalışmada veri toplama tekniği olarak anket uygulanmıştır. Amaçsal örneklem tekniğiyle 100 kişiye ulaşılmıştır.

Sokak çocukları olgusunun Süleymaniye'deki örneğinde aile, sosyoekonomik özelliklerinin düşük, okulla ilişkisi zayıf, ekonomik açıdan yetersiz, çok çocuklu aile yapısı ile örülmüş bir toplumsallıkla başat bir şekilde kendini göstermektedir. Süleymaniye'deki sokak çocukları içinde kız çocuklarının göz ardı edilmeyecek bir oran oluşturması literatürde ön plana çıkanlardan farklı bir bulguya işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler : Çocuk işgücü, Irak, sokak çocukları, Süleymaniye

Sayfa Sayısı : X+ 83

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Suvat PARİN

ABSTRACT

Master Thesis

PISHTIWAN RAHEEM VADİ

VAN YÜZÜNCÜ YIL UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES

November, 2019

A STUDY ON STREET CHILDREN: IN CASE OF SULAYMANIYAH

Although the settlements within the borders of Iraqi Kurdistan have large reserves in terms of underground sources, it can be said that most of the society is not too strong in socio-economic terms. Generally, in Iraq, specifically in the ancient city of Sulaymaniyah which takes place in the Iraqi-Kurdish region, when the variables such as population with rural life codes, a non-productive economy, an extended family structure, a weak demographic structure and economic indicators take into the consideration, it seems to point out a weak sociality.

This study aims to reveal the socio-demographic structures of the children working/forced to work in the streets in Sulaymaniyah and the socio-economic characteristics of the families in which they live through a descriptive framework. In this study, where quantitative research method was preferred, the questionnaire was applied on 100 people who were chosen by purposeful sampling technique.

In the example of the phenomenon of street children in Sulaymaniyah, a societal structure with low socio-economic characteristics, poor educational links, economically inadequate family structure with many children manifest itself predominantly. The high girl proportion among the street children in Sulaymaniyah indicates a different finding from the literature.

Keywords	: Child labor, Iraq, Sulaymaniyah, Street Children
Quantity of Page	: X + 83
Supervisor	: Assoc.Prof. Suvat PARİN

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR DİZİNİ	v
ÖNEZİ	vi
ÖZGEÇMİŞİ	1
1. KAVRAMSAL ve KURAMSAL ÇERÇEVE	3
1.1. Kavramsal Çerçeve	3
1.1.1.Toplumsal Bir Aktör: Çocuk	3
1.1.2.Toplumsal Bir Sorun: Çocuk İşgücü	6
1.1.3.Toplumsal Bir Görüntü: Sokak Çocukları	7
1.2. Kuramsal Çerçeve	11
1.2.1. Çocuk Sosyolojisi	11
1.2.2. Dünya’da Sokak Çocukları	12
1.2.3.Sokak Çocukları Olgusunun Sosyolojik Nedenleri ve Görünümleri	16
2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ	19
2.1. Araştırmanın Konusu, Amacı ve Önemi	19
2.2. Araştırmanın Problemleri	20
2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	20
2.4. Araştırmanın Veri Toplama Tekniği ve Analiz	21
2.5. Araştırmada Karşılaşılan Zorluklar	22
3. SÜLEYMANİYE’DE SOKAK ÇOCUKLARI.....	23
3.1. Süleymaniye’nin Sosyoekonomik Yapısı	23
3.2. Süleymaniye’de Sokak Çocukları	25
3.2.1.Araştırmaya Katılan Çocukların Sosyo-Demografik Bilgileri	25
3.2.2.Görüşme Yapılan Çocukların Okul ile İlişkileri	27
3.2.3.Araştırmaya Katılan Çocukların Yaşam Alanları	30
3.2.4. Çocukların Gözünden Sokak/lar	34

SONUÇ ve ÖNERİLER.....	40
Sonuçlar	40
Öneriler	42
KAYNAKÇA.....	43
TABLolar DİZİNİ	48
FOTOĞRAFLAR DİZİNİ	50
EKLER.....	51
Ek-1: Ek Tablolar.....	51
Ek-2: Anket Formu	74
Ek-3: Fotoğraflar.....	77

ÖZGEÇMİŞ

LİSANSÜSTÜ TEZ ORJİNALLİK RAPORU

KISALTMALAR DİZİNİ

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
BM	Birleşmiş Milletler
GAP	Güneydoğu Anadolu Projesi
H.Ü	Hacettepe Üniversitesi
IKBY	Irak Kürt Bölgesel Yönetimi
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
IPEC	Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

ÖNSÖZ

Sokak çocukları, sokakta çalışan çocuklar, çocuk işgücü gibi olguların günümüz dünyasında boyutu değişmekle birlikte, her ülkenin ya da her toplumsal yapının karşı karşıya kaldığı bir problem olduğu görülmektedir. Bu sorunla her toplumun gelişmişliği oranında mücadele ettiği de bilinen bir gerçekliktir. Bu açıdan bakıldığında gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelerde sokakta hayatlarını sürdüren çocuk görüntüleriyle daha çok karşılaşılmaktadır. Irak genel olarak bu ülkelerden biridir. Kadim bir ülke olmasına rağmen son yüzyılda savaşlar, çatışmalar, yönetsel krizler, iç çekişmeler Irak sosyal ve ekonomik açıdan büyük sorunlar yaşamaktadır. Irak ülkesinin bir parçası olan fakat kendi içinde özerk bir statüye sahip olan Irak Kürdistan Bölgesi'nin de genelden çok farklı olduğu söylenemez. Irak için problem olan hususlar Irak Kürdistan Bölgesi için de geçerlidir.

Sokak çocukları Irak Kürt Bölgesel Yönetimi içinde bulunan her şehirde önemli bir sorun oluşturmaktadır. Sorun makro ve mikro birçok nedene bağlı olarak varlığını devam ettirmektedir. Sosyal bilim formasyonu almış ve Türkiye'de yüksek lisans yapma imkânına sahip olmuş biri olarak bu probleme temas etmeyi hem kişisel hem akademik bir zorunluluk olarak gördüm. Neden daha makro sorunları tez konusu olarak seçmedin diyenlere benim için “bundan daha önemli bir konu yoktur” diyerek kendimi savunduğumu belirtmek isterim.

Bu tez çalışması, Türkiye'ye gelişimle başlayan bir arka plana dayanmaktadır. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'ne adım atar atmaz beni daima kaygılandıran bir dil sorunu ile karşı karşıya olduğumu hissettim. Fakat bu kaygılarımı her paylaştığımda bunu aşacağımı ifade ederek ders döneminden tez bitimine kadar her türlü desteğini sunan Bölüm Başkanımız ve Danışman Hocam Doç. Dr. Suvat Parin'e çok teşekkür ederim. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde ders aldığım bütün hocalarıma da müteşekkirim. Birlikte ders aldığım dönem arkadaşlarımı da burada anmadan geçmemem gerekiyor. Hem dil sorununu hem de ders ve tez aşamalarını daha kolay aşmak için eşim ve çocuğumla yaklaşık

bir yıl Van’da yaşadım. Onları bu sürece dahil ettim; dolayısıyla onların zamanını aldım. Bundan ötürü eşim Avan’a ve oğlum Baran’a çok teşekkür ederim.

PISHTIWAN RAHEEM VADİ

Van - 2019



GİRİŞ

Sokak çocukları meselesi, yakın ve uzun vadede, tüm boyutlarıyla dikkate alınmayı hak eden ve kısa vadede ise uygun çözümlere ulaşmak için incelenmesi gereken bir konu özelliği göstermektedir. Bu sorun bugün hem dünyada hem de Irak'ta bir taraftan her geçen gün yayılıyor, birey ve toplum hayatını tehdit ediyor diğer taraftan da insan haklarının açık bir şekilde ihlal edildiği, insan vicdanının tahammül edemeyeceği bir boyut kazanıyor (Fahim, 2008:65).

Irak'ta ve Irak Kürdistan Bölgesi'nde, çocuk işçiliği, yerinden edilmiş çocuklar, dilenci çocuklar ve sokak çocukları olgusu uzun bir süredir bilinen konulardır. Özellikle sokak çocukları ya da sokakta çalışan çocuklar konusu tüm Irak şehirlerinde kronikleşen bir hadise haline geldi. Bundan dolayı, özellikle Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) sınırları içinde bulunan yerleşim birimlerinde resmi ve sivil düzeylerde çalışan insani yardım örgütleri, hem çocuk hakları, hem sağlıklı bir toplumun inşası hem de birey, aile ve toplum ilişkileri açısından bu sorunun önemine değinen çalışmalar yürütmektedir (Kadhim, 2011: 150).

Irak'ın gelişmekte olan bir ülke statüsünde olması, ekonomik zayıflıkla nitelendirilmesi, sosyal sorunlarla mücadele etme kapasitesinin ve kaynaklarının yetersizliği, yoksulluk ve evsizlikle nitelendirilen “sokak çocukları” probleminin en önemli nedenlerini oluşturmaktadır. Irak'ta yapılan çalışmalara bakıldığında sorunun bu çerçevede ele alınmadığı görülmektedir. Sokakta yaşayan çocuklarla ilgili Irak'ta yapılmış çok sayıda çalışmadan söz etmek zor olduğu gibi, sokak çocuklarını merkeze alan çalışmalarda özellikle çocukların sokak yaşamının dolaylı olarak incelendiği görülmektedir. Örneğin Bakada'nın (1990) ve Faysal'ın (2009) yaptığı çalışmalarda bunu daha yakından görmek mümkündür. Aile ortamı ile çocuk suçluluğunun arasındaki ilişkiyi irdeleyen söz konusu çalışmalarda, aile içi sorunların, aile parçalanmasının ve düşük sosyoekonomik özelliklerin çocuğu sokağa ve dolayısıyla suça ittiği savları ileri sürülmektedir. Ancak adı geçen araştırmalarda okuldan ayrılma ve okuldaki başarısızlık ve sokakta çocuğu sömüren etkenleri ihmal ettiği görülmektedir.

Bu çalışmada inceleme nesnesi olarak ele alınan sokak çocukları mevzusunu, uzun bir süredir Süleymaniye’de yaşayan biri olarak, incelemek hem bilimsel bir sorumluluk ve zorunluluk hem de çağdaş dünyadaki gelişmeleri yakından takip eden bir birey olarak bir gereklilik olarak kendini ortaya koydu. Fakat Irak Kürdistan Bölgesi özelinde konu çok boyutlu bir özellik gösteriyordu. Aile, okul, devlet, yakın çevre, sivil toplum örgütleri ve uluslararası kuruluşlar bu sorunun doğrudan ya da dolaylı muhatapları olarak ön plana çıkıyordu. Bunun yanında konunun ekonomik, kültürel, siyasal, eğitimsel, dinsel ve toplumsal da boyutları bulunuyordu. Süleymaniye’de sokaklarda bulunan çocuk sayılarının fazla oluşu ve kayıtlı olmayışları evreni de belirsiz kılmaktaydı. Bu çerçeve içinde konuyu sınırlandırmak ve yöntem belirlemek çalışma açısından ilk önceliği oluşturdu. Arapça ve Kürtçe literatürde konuyla ilgili çalışmaların sınırlılığı yüzünden dolayı bir kuramı test etmek yerine betimleyici bir araştırma tasarımının daha gerçekçi olacağı düşüncesi oluştu.

Araştırma sorusu, araştırmanın yöntemini belirler (Sencer, 1989: 32). Başka bir ifadeyle araştırmanın problematiği veya cevabı aranan sorular araştırma tasarımının şekillenmesinde çok önemli bir husus oluşturmaktadır. Bu çalışmada “Irak Kürt Bölgesi’nin önemli şehirlerinden biri olan Süleymaniye’de sokak çocuklarının toplumsal görünüşleri nasıldır?” sorusu çalışmanın etrafında şekillendiği bir ana problem olarak anlam kazandı. Betimleyici bir çalışma özelliği gösteren bu çalışmada bundan dolayı nicel araştırma tasarımı ve veri toplama tekniği olarak da anket tercih edildi. Ankette sokak çocuklarını tanımaya dönük 30 soru yer aldı. Anket, 100 sokak çocuğuyla yüz yüze yapıldı.

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde konuyla kavramların, tartışmaların ve istatistiki bilgilerin yer aldığı bir çerçeve bulunmaktadır. Buradaki amaç çalışmada müracaat edilen kavramların ve tartışmaların literatürdeki karşılıklarını ortaya koymaktır. İkinci bölümde araştırmanın metodolojisi yer almaktadır. Bu bölümde ise araştırmanın amaç ve önemi, araştırmanın problemleri, araştırmanın evreni ve örneklem çerçevesi konuları izah edilmektedir. Araştırmanın üçüncü bölümünde saha verilerinin analiz ve yorumlarını içeren bulgular kısmı bulunmaktadır.

1. KAVRAMSAL ve KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Kavramsal Çerçeve

1.1.1. Toplumsal Bir Aktör: Çocuk

Bir yaş kategorisi, demografik yapının önemli bir bileşeni, toplumsal yeniden üretimin önemli aktörü olarak çocuk, çok farklı şekillerde tanımlanan bir kavram özelliği göstermektedir. Tarihsel süreç içinden bakıldığında Antik çağda çocuk, “toplumun kuralları ve kültürü içinde eğitilmesi gereken bir yurttaş” olarak tanımlanırken, Ortaçağda mal ve köle olarak anlam kazanan, taşınır bir mal ve mülk olarak değer biçilen bir çerçeve içinde ifade bulunmaktadır. Endüstri devrimiyle birlikte ise özellikle göçmen çocukları ucuz emek olarak görülmeye başlanmıştır (Elkind, 1999: 35-37). Bu kısa vurgular bile çocuk imgesinin zaman içinde çok farklı anlamlara büründüğünü göstermektedir.

Hukuk açısından çocuk tanımına bakıldığında yine çok sayıda tanımlama ile karşılaşmaktadır. Hukuk literatürü içinden bakıldığında çocuk tanımının bazen yaşa, bazen erginliğe bazen de suç türüne bağlı olarak farklı tanımlamalar yapılmaktadır (Çelik, 2005).

Çocuk kavramına sosyolojik açıdan bakıldığında geleneksel ve modern toplumların çocuğa bakışları farklılık göstermektedir. Geleneksel toplumsal yapılarda çocukluk dönemi bir an evvel bitirilmesi gereken neredeyse gereksiz bir dönem olarak kabul edilir. Buna karşın modern toplumlarda çocukluk döneminin, kendine özgü biyolojik, psikolojik ve sosyal özellikleri olması nedeniyle çok özel bir aşama olduğu düşünülmektedir. Psikolojik açıdan değerlendirildiğinde ise çocuk gelişimi; 0-2 yaş arası bebeklik dönemi, 3-6 yaş arasını kapsayan okul öncesi dönem, 6-12 yaş grubunu içeren ve erginliğe kadar devam eden son çocukluk dönemi ile 12-18 yaş grubunu kapsayan erginlik döneminden oluşan bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Aydoğmuş vd., 2006).

Konuyla ilgili çalışmalara bakıldığında en çok referans verilen ocuk tanımına Birleşmiş Milletler ocuk Hakları Sözleşmesi’nde rastlamaktayız. Birleşmiş Milletler ocuk Hakları Sözleşmesi’nin 1. Maddesi’ne göre, 18 yaşından küçük herkes “ocuk” olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımdan hareketle çocukluk tanımının ocuk emeği anlamındaki karşılığı çalışma hayatında yer alan 18 yaşın altındaki bireylere işaret etmektedir (Tor, 2010: 26).

İş hukuku mevzuatında ise farklı bir ocuk tanımı yapılmaktadır. Söz konusu mevzuata göre 18 yaş altındaki çalışanlar ocuk olarak tanımlanmaktadır. Fakat 18 yaş altı yaş dilimi yekpare bir yaş dilimi değildir. 15 yaş altı ile 15-18 yaş arası olanlar iki kategori olarak değerlendirilmektedir. Birincisi ocuk, ikincisi genç çocuklar olarak ele alınmaktadır. İş Kanunu’nun 71. maddesinin 3. Fıkrasında bu konu şu şekilde ifade edilmektedir:

18 yaşını doldurmamış ocuk ve genç işçiler bakımından yasak olan işler ile 15 yaşını tamamlamış, ancak 18 yaşını tamamlamamış genç işçilerin çalışmasına izin verilecek işler, 14 yaşını bitirmiş ve ilköğretimini tamamlamış çocukların alıştırılabilecekleri hafif işler, 16 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını bitirmemiş genç işçilerin hangi çeşit işlerde alıştırılabilecekleri çalışma koşulları çalışma ve sosyal güvenlik bakanlığı tarafından altı ay içinde çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. (Gümrükçüoğlu, 2014: 488).

Uluslararası alışma Örgütü (ILO)’nun yaşa bağlı olarak getirdiği ocuk tanımı, çalışan ocuk kavramını da farklılaştırmaktadır. Örneğin, Mısır’da her türlü çalışma için asgari yaş 12, Filipinler’de 14, Hong Kong’ta ve Türkiye’de 15’tir (Yıldırım, 2008: 6). Uluslararası toplum bu sorunun nasıl tanımlanacağı ve nasıl mücadele edileceği konusunda önemli standartlar geliştirmiştir. Bunlar, Birleşmiş Milletlerin ocuk Hakları Sözleşmesi’nin (1990) yanı sıra, ILO’nun 1973 yılında kabul ettiği ve ocuk işçiliğinde asgari yaşı belirleyen 138 sayılı sözleşme ve ILO’nun 1999 tarihli ocuk işçiliğinin en kötü biçimlerini tanımlayan 182 sayılı sözleşmesi olarak ifade edilebilir (ILO, 2013a:1).

ILO’nun 138 sayılı sözleşmesi, gelişmiş ölkelerde asgari çalışma yaşını 15 olarak, ıraklık ya da mesleki eğitim yaşını ise 14 olarak belirlemiştir. 130’dan fazla ölkö bu sözleşmeyi onaylamıştır (ILO, 2004: 21). ILO 15-18 yaşları arasındaki

Çalışanları genç işçi olarak tanımlamıştır. 1992 yılında *ocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı*'nı (IPEC) kuran ILO'nun 182 sayılı sözleşmesi (ILO, 1994: 292) ise en kötü biçimlerdeki ocuk işçiliğinin 18 yaş altındaki tüm çocuklar için yasaklanmasına yönelik gerekli düzenlemeleri öngörmektedir. Bu sözleşmeye göre köleliğin tüm biçimleri ve köleliğe eř değer uygulamalar; çocuğun seks işçisi olarak kullanılması ya da sunulması; ocuk pornografisi ve bunların yanı sıra çocukların sağlığı, güvenliği ve ahlakı açısından risk teşkil eden tüm işler ocuk işçiliğinin en kötü biçimleri olarak tanımlanmıştır (ILO, 1994: 292).

Birleşmiş Milletler ocuklara Yardım Fonu (UNICEF) ise ocuk işçiliğinin önlenmesi konusunda çalışmaları olan bir kuruluş olarak, verilerini 05-14 yaş arası çalışan çocuklara dayandırmakta ve ayrıca ILO'dan farklı olarak ekonomik faaliyette bulunanların yanı sıra günlük ev işlerinde çalıştırılan çocukları da bu verilere dahil etmektedir (UNICEF, 2008: 3).

ILO'nun küresel ölçekte ocuk işçiliğine dair verileri değerlendirildiğinde dünyadaki toplam ocuk nüfusunun yaklaşık yüzde 11'ini oluşturan ocuk işçi sayısı dünya çapında 168 milyon, tehlikeli işlerde çalışanların sayısı ise 85 milyondur. Bununla birlikte bu raporun gösterdiği üzere, 2000-2012 yılları arasında çalışan ocuk sayısında düşüş gözlenmiştir. En büyük düşüşün gözlendiği 2008-2012 yılları arasında yapılan karşılaştırmaya göre genel ocuk işçi sayısı 215 milyondan 168 milyona, en kötü biçimiyle ocuk işçiliğinde sayı 115 milyondan 85 milyona gerilemiştir (ILO/IPEC, 2013c: 4). Dünya üzerinde en fazla ocuk işçi sayısı Asya ve Pasifik'te olmakla birlikte, ocuk işçiliğinde en riskli bölge her beş çocuktan birinin çalıştığı alt sahra Afrika'sı olarak görülmektedir. Tüm 5-17 yaş aralığında ocuk işçi sayısı Asya ve Pasifikte 77.7 milyonken, aynı yaş grubunda alt sahra Afrika'sında 59.0 milyondur. Bu bölgelerin ardından sırasıyla Latin Amerika ve Karayipler (12.5 milyon), Orta Doğu ve Kuzey Afrika (9.2 milyon) gelmektedir (ILO/IPEC, 2013c: 4).

1.1.2. Toplumsal Bir Sorun: Çocuk İşgücü

Yukarıda ifade edildiği gibi Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi'nin 1. maddesi, 18 yaşından küçük herkesi “*çocuk*” olarak tanımlamaktadır. ILO, 15-24 yaş grubunu genç işçi kabul ederken, 15 yaşın altında aile ekonomisine katkıda bulunmak ya da gündelik hayatını sürdürmek amacıyla çalışanları “*çocuk işçi*” veya “*çalışan çocuklar*” olarak adlandırmaktadır. Bununla birlikte İLO, *çocuk işçiliğini* çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimlerini olumsuz etkileyen işler olarak tanımlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında sosyal, ekonomik gibi çok farklı sebeplerle sanayide, tarımda, enformel ve marjinal çalışma alanlarında, evde, sokakta emeğini arz ederek çalışan 18 yaşından küçük olan her birey, *çalışan çocuk* ya da *çocuk işçi* olarak tanımlanmaktadır (Özeren, 2004: 163). Bu tanımlamalar çerçevesinden bakıldığında aile içi ücretsiz işler (ev işleri, bağ bahçe işleri, hayvan otlatma gibi), emek ve para karşılığı iş yapma, dilencilik, mendil satıcılığı, ayakkabı boyacılığı, çöp toplayıcılığı gibi işler çocukların yaptığı ve çocuk işçiliği ya da çocuk işgücü olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çocuk işgücüne cinsiyet üzerinden bakıldığında, 5-17 arası yaş grubunda erkek çalışan çocukların daha fazla sayıda oldukları görülmektedir (yaklaşık 99.8 milyon erkek, 68.2 milyon kız çocuk). Her ne kadar çalışan kız çocuk sayısındaki düşüş erkek çocuklarıkinden daha fazla olsa da, çocuk işçiliğinin bir boyutu olarak evde yapılan işlerin bu rakamlara yansımadığını söylemek gerekir (ILO/IPEC, 2013c: 5). Çünkü kız çocuk işçi sayısı ev içi hizmette erkek çocuk sayısından fazladır.

Çocuk işgücüne yaş dilimi üzerinden bakıldığında çocuk işçiliğinin en yoğun yaşandığı 5-11 arası yaş grubundaki çocuklar toplam çocuk işçi nüfusunun yüzde 44'ünü oluşturmaktadır. Yine, dünya genelindeki çocuk işçiliğine sektörel düzeyde bakılacak olursa, ILO'nun verilerine göre, tarım en yoğun çocuk işçi sayısının olduğu alan olarak ortaya çıkmaktadır. Toplam çocuk işçi sayısının yüzde 59'u yani 98 milyon çocuk tarım alanındadır. 54 milyon çocuk hizmet sektöründe 12 milyon çocuk ise sanayide çalışmaktadır (ILO/IPEC, 2013c: 6).

Sanayi devrimiyle birlikte kadınların yanı sıra çocukların da ücretli işgücü olarak emek piyasasına girmesiyle beraber, çocuk işçi sorunu uluslararası toplumda tartışılır olmaya başlamıştır. Dünyanın içinde bulunduğu küresel kapitalist sistemin çocuk işçiliği arzını sürekli kıldığı bir gerçektir. Özellikle 1980’li yılların başından itibaren gelişmekte olan ülkeler ihracata yönelik sanayileşme stratejilerini benimsedikleri için, rekabet baskısıyla birlikte işgücü maliyetlerinin düşürülmesi yoluna gidilmiştir. Ucuz iş gücü olarak görülen çocukların böylece emek-yoğun sektörlerde kullanımı da artmıştır. Küreselleşmenin yoksul kesim aleyhine işleyen düzeni, çocuk işgücü arzını arttıran en önemli faktörü teşkil etmektedir (Yıldırım, 2008: 13).

1.1.3. Toplumsal Bir Görüntü: Sokak Çocukları

Çocuğun sokaktaki yaşamını, sokaktaki çocuk emeğini anlatmak için başvurulan, *sokakta çalışan veya çalıştırılan çocuk* ile *sokakta yaşayan çocuk*, kavramsallaştırmaları çocuk işgücü anlamında ortak bir duruma işaret etse de aile sosyoekonomik özellikleri ve ilişkileri açısından farklı kategorileri oluşturmaktadır. Bu çalışmada, *Sokakta çalışan çocuklar*, ailelerine ya da kendileri için ekonomik getiri sağlamak amacıyla ev dışı alanlarda, enformel işlerde çalışan çocukları ifade etmektedir. Bu kategorideki çocuklar okuldan ayrılmış ya da okulla ilişkileri zayıflamış ya da okulla hiç tanışmamış çocuklardır. Örneğin sokaklarda çiçek, mendil satan, ayakkabı boyacılığı yapan, araba camlarını silen çocuklar okul ile işi bir arada yürütmektedirler. Diğer taraftan da sokak çocuklarının halk nezdindeki algısında uyuşturucu kullanan, çevresine saldıran, kapkaç, gasp, hırsızlık gibi suçlara bulaşan, şiddete eğilimli çocuk fotoğrafı ön plana çıkmaktadır. Bu algı kısmen doğru olmakla beraber sokakta çalışan çocuk kategorisinde değerlendirilen bütün çocuklar için geçerli değildir. Yine bu bağlamda kente göç eden ve gecekondu mahallelerinde yaşamak zorunda kalan, aile-çocuk ilişkisinin deforme olmadığı aile yapılarında da çocuklar aile bütçesine destek olabilmek adına gününbirlik işlerde çalışmakta, simit, mendil, su satmakta, çöp toplamakta, tatil günlerinde ayakkabı boyamakta, kısacası suç işlemeyen, suça bulaşmadan sokaklarda çalışmaktadır (Altuntaş, 2003: 146-154).

Sokak çocukları olgusunun homojen bir kategori olmadığını ortaya koymak için literatürde şu şekilde tasnifler de yapılmaktadır (Phillips, 1994:7, Atauz, 1998, Altuntaş, 2003: 23-26):

- *Aileleri Olduğu Halde Sokakta Çalışan Çocuklar:* Bu gruba dahil olan çocuklar, aile bütçesine katkı sağlamak ya da kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmek için sokaklarda çalışan çocuklardır. Bu çocukların çalışmasında hem ailelerinin hem de kendilerinin istekleri belirleyici olmaktadır. Sokaklarda yaşayan çocuklara göre bu grupta suç işleme, cinsel istismara uğrama gibi olumsuz durumlarla karşılaşma riskleri daha düşük görünmektedir.
- *Ailesi Olmayan Çocuklar Sokakta Çalışan Çocuklar:* Ailesi olmayan veya ailesi olduğu halde ilişkisi zayıf ya da hiç olmayan çocukların sokaktaki durumlarına işaret eden bir yapı anlamına gelmektedir. Bu çocuklar genellikle kendisi ile ilgilenebilecek bir aileye sahip değildirler. Hayatlarını sürdürebilmek için gerekli olan şeyleri kendileri temin etmek durumunda oldukları için geçici işlerde çalışırlar veya sık sık iş değiştirirler. Bu çocuklar ya aile içi şiddet, baskı gibi nedenlerden ötürü evlerini terk etmişlerdir, ya da gerçekten kendisine bakabilecek bir yakını olmadığından dolayı çalışmak durumunda kalmışlardır. Ailesi olduğu halde aile içi ilişkiler nedeniyle evini terk eden, sokaklarda yatıp kalkan, geçici işlerde çalışan, sömürülme ve kullanılma riski yüksek, suç isleyen ya da suç işlemeye meyilli olan çocuklar da bu grupta yer almaktadır. Anne, babasından dayak yiyen, cinsel tacize maruz kalan, dışlanan, aşağılanan, çeşitli işlerde çalışmaya zorlanan çocuklar çözümü çoğu kez kaçmakta bulmuşlardır. Bunların bir kısmı geçici işlerde çalışmakta, ileride ne olacakları konusunda en küçük bir ümit taşımamaktadırlar.

Bu konudaki UNICEF'in tasnifi ise şu şekildedir (Kuçur, 2016: 59):

- *Aileleriyle sürekli ilişki içerisinde olan çocuklar*: Bunlar “sokakta çalışan çocuklardır”; her ne kadar günlerini sokakta çalışarak geçirirler de bu çocuklar, ailelerinin koruması ve denetimi altındadırlar.
- *Aileleriyle seyrek olarak ilişki kuran çocuklar*: Bunları da “sokaktaki çocuklar” şeklinde tanımlamak mümkündür. Bu çocukların aile bağları zayıftır, ancak yine de tamamen kopmamıştır. Aile kavramı, bu çocuklar için halen anlamlıdır. Gününü sokakta bir şeyler satarak ya da dolaşarak geçirirler, ancak yine da çoğu zaman geceleri evlerinde dönerler.
- *Aileleriyle ilişkileri tamamen kopmuş çocuklar*: Bunlar da “sokakların (sokağın) çocuklarıdır.” Genel olarak toplumun en yoksul kesiminden gelmiş ve aileleri parçalanmış çocuklardır. Ailelerinden bir şekilde ayrılmış olan bu çocuklar günlerinin tamamını sokaklarda geçirirler ve tam anlamıyla “sokağın çocuklarıdır”.

Sokakta çalış(tırıl)an çocuklar veya sokak çocuğı aşağı yukarı aynı sorunun farklı veçheleri olarak anlam kazanmış görünüyor. Aynı zamanda söz konusu iki grup arasında bir geçişkenlik durumu da söz konusu olduğu gibi sokakta çalışan çocukların uzun vadede sokak çocuğı olma riski ile karşı karşıya olduğu öngörülmektedir. Sokakta çalışan çocuk veya sokak çocuklarının artışı ve yaygınlaşması Sanayi Devrimi süreci sonrası dönemde yoğunluk kazanmış, göçün, kentleşmenin, değişen aile kurumunun bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Sokakta çalış(tırıl)an çocuk ile sokakta yaşayan veya sokak çocuğı kavramları araştırmacılar tarafından zaman zaman birbirleri ile iç içe geçmiş bir şekilde kullanılmakta ve bu ayrımın yapılmasında birtakım güçlükler yaşanmaktadır (Güngör, 2009, s. 8-9). Genel olarak ifade etmek gerekirse, sokak çocukları kavramı homojen bir kategori olarak görünse de birbirinden oldukça farklı özellikler sebebiyle heterojen bir yapı özelliğı göstermektedir. Toplumsal algıda serseri, ise yaramaz, zararlı görülen bu

çocuklar toplumdan sökülüp atılması gereken bir çıban muamelesi görmektedirler. Oysa ki hiçbir çocuk yaşadığı şeylerin tek sorumlusu değildir (Işık, 2007: 58-60).

1980’li yılların sonlarına doğru UNICEF sokaktaki çocuklar ile sokak çocukları arasında bir ayrım yapmaya başlamıştır. Bu ayrım kapsamında sokaktaki çocuklar ya da sokakta çalışan çocuklar, ailesinden giderek kopmakta olan, bu nedenle ailesinden daha az destek alma eğilimde olan ya da ailesinin geçim sorunlarına sokaklarda, pazarlarda çalışarak çözüm üretmeye gayret eden çocuklardır (Er, 2012: 125). Her ne kadar sokakta çalışan çocuklarla, sokakta yaşayan çocuklar arasında bir fark varsa da, sokakta çalışan bu çocuklar uzun vadede sokağın çocukları haline gelebilmekte ve bu da yine toplumsal anlamda önemli bir sorun olarak önümüze çıkmaktadır. Bir başka uluslararası etkin bir kurum olan Avrupa Konseyi’ne göre sokak çocukları, 18 yaşının altında bulunan, kısa ya da uzun süreli sokak ortamında yaşayan çocuklar olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlamalar sonucunda dikkat edilecek husus sokakta çalış(tırıl)an/yaşayan çocukların toplumda kimsesiz çocuklar, korunmaya muhtaç çocuklar olarak bilinen grupla birebir aynı olmadığıdır. Çünkü bu çocukların çoğunun ebeveynleri hayattadır (Güngör, 2009: 8-9).

Aileleriyle sınırlı ilişkisi bulunan veya hiç ilişkisi bulunmayan, hayatını sokakta geçiren ve geçimini de sokaktan sağlayan çocukları ifade eden *sokak çocukları* kavramı (Schwind, 2005: 87), BM’in çocuklara ilişkin belgelerinde 1990 yılı ve sonrasında yer almaya başlamış; Türkiye’de ise 1990’lı yıllardan sonra kullanılmaya başlanmıştır (Sayita, 2005: 286-288). Irak’ta ve özellikle de Irak Kürt Bölgesel Yönetimi sınırları içinde çok yaygın bir toplumsal sorun olmasına rağmen sokak çocukları kavramından bir sorun olarak söz etmek, çözüme kavuşturulması gereken bir sorun olarak ele alınması ise 2000’li yıllardan itibaren söz konusu olmuştur.

1.2. Kuramsal Çerçeve

1.2.1. Çocuk Sosyolojisi

Sosyal bilimler alanında çocuk üzerine araştırmalar 20. yüzyılın son çeyreğinde başlamıştır. Sosyal antropoloji ve sosyoloji çocuk araştırmalarının yoğunluklu olarak yapıldığı alanların başında gelmektedir. Antropologlar daha çok çocuk oyunları, çocuk kıyafetleri, çocukların dil kullanımları ve çocuk edebiyatı üzerine yoğunlaşmış durumdadır. Sosyologlar ise çocukluk olgusundaki değişimler üzerine odaklanırken; sokak çocukları, siber çocuklar, emek istismarı, çocuk istismarı, çocuklara yönelik cinsel istismar, çocukların topluma katılımı, çocuk suçluluğu, cinsiyet ayrımcılığı, çocukların madde bağımlılığı, çocuk yaşta annelik, çocuklara yönelik şiddet gibi daha çok sorun içerikli konuları inceleme nesnesi yapmaktadırlar (Wyness, 2006).

Çocuk araştırmalarının gelişimi, çocuk sorunlarının azalmasına henüz katkı sağlayamasa da, çocuk sorunlarına yönelik kamuoyunda ilginin artmasını sağlayabilmiştir. Tarihin her döneminde çocuk suçluluğu olgusu var olagelmıştır. Ancak son zamanlarda bütün dünyada toplumda işlenen suçlar içinde çocuklar tarafından işlenen suçların oranında bir yükseliş gözlemlenmektedir. Bu durum, çocukluk davranışları ile yetişkin davranışları arasında farklılıkların son zamanlarda azalmakta olduğunu göstermektedir (Özyurt, 2011: 163).

Çocuklara yönelik şiddet, çocuklardan kaynaklanan şiddet, çocukların cinsel istismarı, çocukların emek yönünden istismarı, çocuk cinselliği ve çocuk anneler, çocuklar arasında cinsiyet ayrımcılığı, çocukların madde bağımlılığı, çocukların eğitim imkânlarına ulaşamaması, çocukların eğitimden uzaklaşması çocuk sosyolojisinin önemli araştırma konularındandır. Ancak yukarıda saydığımız sorunların ortaya çıkışı toplumdan topluma değişiklik göstermektedir. Çocuklara yönelik şiddet, çocukların eğitime ulaşamaması ve çocukların emek yönünden istismarı olguları daha çok geleneksel ve azgelişmiş ülkelerde görülürken; çocuklardan kaynaklanan şiddet, madde bağımlılığı ve çocukların eğitimden uzaklaşması gibi olgular genellikle gelişmiş Batı toplumlarında görülmektedir. Bu farklılıklar, bir ölçüde, dünya çocuklarının statülerinin davranışlarına nasıl

yansıdığını anlaşılmasına yardımcı olabilir. Çocuk sosyolojisinin öncelikli araştırma konuları, bölgesel ve ülkesel olarak, farklı önceliklere sahiptir. Çocukluk, dünyanın farklı bölgelerinde, farklı biçimde yaşanmaktadır ve bu farklılık sorunlara da yansımaktadır (Özyurt, 2011: 164-165).

Çocuklar arasındaki farklılığın ve her bir çocuğun özgül deneyiminin çocukluğu belirlemesi nedeniyle, çocuk sosyolojisinin gelişimi, yerel araştırmaların artmasına bağlıdır. Yerel bağlamlarda “çocuk” tanımı “çocukluk” algısı üzerine araştırmalar yapılmalı ve çocuk statüsünün özellikleri belirlenmelidir. Çocukluk “modern dünyanın evrenselleştirilmiş ve apolitik bir konusu olarak” incelenemez. Çocukluk çalışmaları kültürel değişkenleri dikkate almak durumundadır. Ancak çocukların ortak özellikleri de dikkatten kaçırılmamalıdır (James, 2001: 230). Çocuk ile toplum arasında karşılıklı bir etkileşim vardır. Toplum çocuğu biçimlendirir, ancak çocuk bir özne olma özelliğine sahiptir. O halde çocukluk hem toplumun hem de çocuklukların kendilerinin biçim verdiği bir süreç anlamı taşımaktadır.

1.2.2. Dünya’da Sokak Çocukları

Sokak çocukları üzerine net rakamlara ulaşmak sadece Irak için değil dünya için genel bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sorunu rakamsal olarak netleştirmek, dolaylı olarak çocuk işçiliği verileri üzerinden konuya bakmakla mümkün gibi görünmektedir. ILO’nun hem 2012 yılı “Çocuk İşçiliğine Karşı Mücadelede Alınan Yol” başlıklı raporuna (Efe&Uluoğlu, 2015: 67) hem de 2016 yılı istatistiklerini yansıtan raporuna (<https://ilostat.ilo.org/topics/child-labour>) bakıldığında dünya genelinde çalışan çocuk sayısı 2012 yılında 264.427.000 iken 2016 yılında bu rakamın 218.019.000 olduğu görülmektedir. Yine Tablo 1 ve Tablo 2’de çocuk işçiliğinin, dünyada en çok Asya-Pasifik, Latin Amerika-Karayipler, Sahra Altı Afrika ve Ortadoğu-Kuzey Afrika ülkelerinde görüldüğü vurgusu ön plana çıkmaktadır (Efe&Uluoğlu, 2015: 67).

Tablo 1: Yaş Gruplarına ve Bölgelere Göre Dünya’da Çocuk İşçiliği (2012-2016)

			Children in employment		Of which: Children in child labour		Of which: Children in hazardous work	
			2012	2016	2012	2016	2012	2016
World (5-17 years)		Number (000s)	264 427	218 019	167 956	151 622	85 344	72 525
		Prevalence (%)	16.7	13.8	10.6	9.6	5.4	4.6
Age range	5-14 years	Number (000s)	144 066	130 364	120 453	114 472	37 841	35 376
		Prevalence (%)	11.8	10.6	9.9	9.3	3.1	2.9
	15-17 years	Number (000s)	120 362	87 655	47 503	37 149	47 503	37 149
		Prevalence (%)	33.0	24.9	13.0	10.5	13.0	10.5
Sex (5-17 years)	Male	Number (000s)	148 327	123 190	99 766	87 521	55 048	44 774
		Prevalence (%)	18.1	15.0	12.2	10.7	6.7	5.5
	Female	Number (000s)	116 100	94 829	68 190	64 100	30 296	27 751
		Prevalence (%)	15.2	12.4	8.9	8.4	4.0	3.6
Region (5-17 years)	Africa	Number (000s)	--	99 417	--	72 113	--	31 538
		Prevalence (%)	--	27.1	--	19.6	--	8.6
	Americas	Number (000s)	--	17 725	--	10 735	--	6 553
		Prevalence (%)	--	8.8	--	5.3	--	3.2
	Asia and the Pacific	Number (000s)	129 358	90 236	77 723	62 077	33 860	28 469
		Prevalence (%)	15.5	10.7	9.3	7.4	4.1	3.4
	Europe and Central Asia	Number (000s)	--	8 773	--	5 534	--	5 349
		Prevalence (%)	--	6.5	--	4.1	--	4.0
	Arab States	Number (000s)	--	1 868	--	1 162	--	616
		Prevalence (%)	--	4.6	--	2.9	--	1.5

Kaynak: (<https://ilostat.ilo.org/topics/child-labour/>), Erişim Tarihi: 10.10.2019

2000 yılında tüm dünyada çalıştırılan çocuk sayısı 351.900.000' den, 2012 yılında 264.427.000'e ve oransal olarak % 23' den % 16,7' ye düşmüştür. Yasadışı çalıştırılan çocuk sayısı ise 2000 yılında tüm dünyadaki çocukların %16'sını oluşturan 245.500.000 iken, 2012' de oransal olarak % 10,6' ya sayısal olarak da 167.956.000'e gerilemiştir. 2000 yılında çocuk işçiliğinin bir alt kategorisi olan en kötü biçimi olan tehlikeli işlerde çalışan çocuk sayısı da 170.500.000' den 2008' de 115.314.000' e ve 2012' de 85.344.000'e ve oransal olarak da % 11,1' den % 5,4' e gerilemiştir. 2008-2012 arasındaki dönemde tehlikeli işlerde çalışan çocuk sayısında 30 milyonluk bir azalma olmuştur. Aynı dönem içerisinde çalışan çocuk sayısı 215.209.000' den 167.956.000' e gerileyerek yaklaşık 47 milyonluk azalma göstermiştir. Oransal olarak % 13,6 'dan % 10,6' ya düşerek tam % 3' lük bir azalma söz konusu olmuştur.

ILO verilerine göre çocukların en fazla istihdam edildikleri sektör tarım sektörüdür. 2008 yılı itibariyle çocuk işçilerin % 60' ı, 2012 yılı itibariyle % 58,6' sı ile tarım sektöründe çalıştırılmıştır. Sanayi sektöründe bu oran 2012' de % 25,4' tür.

Hizmet ve sanayi sektörlerinde çalışan çocukların sayısı netlik taşımaya da hizmet sektöründe toplam 54 milyon, sanayi sektöründe 12 milyon çocuk işçi çalıştırıldığı tahmin edilmektedir. Hizmetler sektöründe çalışan çocuklar; sokakta satış yapanlar, restoranlarda, araba tamir atölyelerinde ve taşıma sektöründe ve otellerde çalıştırılan çocukları kapsamaktadır. Sanayi sektöründe çalışan çocukların oranı ise 2012 yılı itibarıyla % 7,2 oranına sahiptir. Cinsiyet faktörü dikkate alındığında 2012 yılı itibarıyla 1585,567 çocuk işçinin oransal olarak % 59,4'ünü erkekler, 967,956 çocuk işçiden oransal olarak % 40,6' sını kızlar oluşturmaktadır. İstihdam yer alan erkek çocuk sayısı 148,327.000 iken erkek çocuk işçi sayısı olarak 99,766.000, oransal olarak da % 67,3' tür. Ve bu çocukların % 37,1' i (55,048.000) çocuk tehlikeli işlerde çalışmaktadır. İstihdam yer alan kız çocuklarının sayısı 116,100.000 iken bunlardan 68,190.000' si oransal olarak da % 58,7' si çocuk işçidir. Bunların % 26,12' i, yani 30,296.000 çocuk tehlikeli işlerde çalışmaktadır¹ (ILO, 2013b: 9-13 ve <https://ilostat.ilo.org/topics/child-labour>).

Hizmet sektöründe en önemli payı ev işleri almaktadır. Ev işlerinde çalışan çocuklar büyük ölçüde dünyadan izole yaşadıklarından tespit edilmeleri oldukça zordur. Dolayısıyla bu iş kolundaki faaliyetler verilere yansımamaktadır. Dikkat çekici olan nokta ise ev işleri sektörünün kız çocuklarının erkeklerden daha çok çalıştırıldığı tek sektör olmasıdır. Ev işlerinde çalıştırılan çocukların taciz ve insanlık dışı muameleye çok fazla maruz kaldıkları bilinmektedir (Aydoğdu, 2013: 5).

¹ Ayrıntılı bilgi için Ekler kısmındaki Tablo 48'e bakınız.

Tablo 2: Ülke Bazlı Dünyada Çocuk İşçiliği

Ülke	Yıl	Yaş aralığı	Toplam	Erkek	Kadın	Ülke	Yıl	Yaş aralığı	Toplam	Erkek	Kadın
Afghanistan	2013	5-17	21.4	22.8	19.9	İraq	2011	5-14	5.6	5.5	5.6
Albania	2010	5-14	3.3	3.6	3	Jamaica	2011	5-14	2.9	2.8	3
Algeria	2012	5-14	4.3	4.8	3.7	Jordan	2016	5-17	1.7	2.3	1
Angola	2015	5-17	18.7	16.6	19.9	Kyrgyzstan	2014	5-17	16.2	17.7	14.5
Armenia	2015	5-17	4.1	5	3	Lao People's Democratic Republic	2010	5-17	12.3	10.8	13.8
Barbados	2012	5-14	1.4	1.8	0.9	Liberia	2010	5-17	14	15	12.9
Belarus	2012	5-14	1	1	1	Malawi	2013	5-17	19.4	19.6	19.2
Belize	2013	5-17	3.3	3.9	2.6	Mali	2015	5-17	37.1	39.5	34.5
Benin	2014	5-17	41.3	41.6	40.9	Mauritania	2011	5-14	17.4	16.8	17.9
Bhutan	2010	5-14	3.5	2.8	4.2	Mexico	2015	5-17	4.9	5.8	4
Brazil	2015	5-17	5.4	5.4	5.3	Mongolia	2013	5-17	16.6	17.8	15.3
Burkina Faso	2010	5-14	42	43.7	39.9	Montenegro	2013	5-17	9.4	9.8	9
Burundi	2010	5-14	31.6	29.4	32.5	Nepal	2014	5-17	21.7	20.3	23.1
Cote d'Ivoire	2011	5-14	29.1	26.9	30.6	Niger	2012	5-14	34.4	34.1	34.5
Cambodia	2012	5-17	12.6	11.5	13.8	Nigeria	2016	5-17	31.5	32.3	30.7
Cameroon	2014	5-17	38.9	40.1	37.7	North Macedonia	2011	5-14	7.6	8	7.1
Central African Republic	2010	5-14	30.5	28.7	32.2	Occupied Palestinian Territory	2010	5-14	9.4	10.5	8.2
Chad	2014	5-17	39	37.1	41	Panama	2014	5-17	2.6	3.3	1.9
Chile	2012	5-17	5.9	6.7	5.2	Paraguay	2015	5-17	17.9	20.3	13.1
Colombia	2016	5-17	3.6	4.5	2.5	Peru	2015	5-17	14.5	14.3	14.7
Comoros	2012	5-14	28.5	25.1	31.9	Rwanda	2013	5-17	19	16.8	21.2
Congo	2011	5-14	23.3	19.4	20.7	Saint Lucia	2012	5-14	3.3	4.6	1.9
Congo, Democratic Republic of the	2013	5-17	26.7	22.4	31.1	Sao Tome and Principe	2014	5-17	18.2	17.4	18.9
Costa Rica	2011	5-14	5.3	4.5	6.2	Senegal	2016	5-17	22.8	27.1	18.6
Dominican Republic	2014	5-17	7	7.9	6	Serbia	2014	5-17	7	7.8	6.1
Egypt	2014	5-17	4.8	5.8	3.7	Sierra Leone	2013	5-14	38.8	39.5	38.1
El Salvador	2015	5-17	10	9.2	10.8	Solomon Islands	2015	5-14	17.9	17.1	18.6
Eswatini	2010	5-14	7.8	8.4	7.1	Sudan	2014	5-17	18.1	19.9	16.3
Ethiopia	2011	5-14	48.6	50.5	46.5	Suriname	2010	5-14	3.8	4	3.7
Gabon	2012	5-14	19.6	19.3	16.6	Tanzania, United Republic of	2014	5-17	24.3	24.8	23.7
Georgia	2015	5-17	1.6	2.1	1	Togo	2013	5-17	22.6	23.2	22
Ghana	2012	5-17	19.9	18.6	21.3	Tunisia	2011	5-14	2.3	3	1.4
Guinea	2012	5-14	32.8	32.6	32.5	Turkmenistan	2015	5-17	0.3	0.4	0.1
Guinea-Bissau	2014	5-17	36.2	35.7	36.8	Uganda	2012	5-17	20.6	19.8	21.4
Guyana	2014	5-17	10.8	10.1	11.6	Ukraine	2012	5-14	3.2	3.1	3.4
Haiti	2012	5-14	35.5	44	26.2	Viet Nam	2014	5-17	13.1	12.7	13.6

Kaynak: (<https://ilostat.ilo.org/topics/child-labour/>), Erişim Tarihi: 25.06.2019

1.2.3. Sokak Çocukları Olgusunun Sosyolojik Nedenleri ve Görünümleri

Sokak çocukları olgusunun yerel ve ulusal birçok nedeninden söz edilmektedir. Başka bir ifade ile genelde sokak çocukları özelde ise sokakta çalışan çocuk sorunu karmaşık ve çok yönlü bir sorun olarak formüle edilmekte ve söz konusu sorunun makro (toplum), mezzo (aile ve okul) ve mikro (çocuk) olmak üzere üç boyutu dolayısıyla çözümünü de bu üç boyutu ön plana çıkartılmaktadır (Alptekin, 2011: 47; Bayraktar, 2007)

Sokak çocukları olgusu üzerinde, sosyoekonomik, kültürel ve politik etkenlerle yönetsel uygulamalar önemli ölçüde etkide bulunmaktadır. Birey ve toplum açısından oldukça önem arz eden bu problemin arka planında yasal ve yönetsel yetersizlikler, sosyal çevrelerin özellikleri, ailelerin çocukları üzerindeki etkisizlik, yetersizlik ve çaresizlikleri de büyük oranda etkili olmaktadır. Bir bütün olarak bakıldığında sokak çocukları, bireysel ve toplumsal sosyoekonomik özelliklerden ve bu alandaki ihmal ve istismardan önemli ölçüde ve olumsuz yönde etkilenmektedir (Bulutay, 1995:3; Oto vd., 1998).

Sokakta çalışan çocukların genel profillerine bakıldığında, çoğunlukla erkek ve 7-15 yaşları arasında olup kente göçle gelen çok çocuklu ailelere mensup oldukları, çalışarak aile gelirine katkıda bulunup kazançlarını ailelerine verdikleri, bu çocukların genellikle sosyo-ekonomik düzeyi düşük yaşam alanlarında aileleriyle birlikte yaşadığı, ya ilkokula devam etmekte olduğu ya da ilkokulu bitirdiği görülmektedir (Atauz, 2001: 171).

Sokak çocuklarının toplumdaki görünümüne de bakıldığında Altıntaş'ın (2003: 236) çerçevesini çizdiği bir fotoğraf ön plana çıkmaktadır. Yaşamlarını birlikte sürdürecekleri bir aileleri olmayan veya olduğu halde onlarla yeniden uyumlu bir bağ kuramayacak kadar sokak deneyimi biriktirmiş ve “dejenerasyona” uğramış, sokak yaşam pratiğinin hem mekanı hem de deneyim alanı haline ge(tiri)lmış, sokağın çok bilinmeyenli denklemi içinde sözel ve fiziksel şiddete maruz kalmış ya da kalma riskini barındıran bir çocuk, sokak çocuklarının ana

çerçevesini oluşturmaktadır. Sokağa alfabe bilgisinden ya da eğitim sermayesinden yoksun olarak başlayan (Pehlivanlı, 2008: 44; Özbaş, 2010) bu grubun ekonomik, sosyal ve eğitimsel imkanları oldukça dar bir özellik göstermektedir.

Kuramsal tartışmalara bakıldığında çocuk emeğini açıklamak için çeşitli modellerin oluşturulduğu görülmektedir. Bu modeller “Konfor” ve “İkame Aksiyomu” olarak ikiye ayrılmaktadır (Basu, 1999:1083-1119. Akt, Çakar, 2018). Konfor Aksiyom modelinde, ebeveynlerin çok şiddetli bir yoksulluk karşısında çocuk emeğine ihtiyaç duydukları ve bunu kullandıkları savunulmaktadır. Çocukların ücretli olarak çalışmamasının ve okula gidiyor olabilmelerinin bir lüks olarak değerlendirildiği vurgusu yapılmaktadır. Bir başka deyişle, hane gelirinin düşük olduğu aileler çocuklarının emeğine ihtiyaç duymakta ve çocuklarını çalıştırmama gibi bir lükse sahip değildirlir. Aileler gelir düzeylerinin artması ve ekonomik koşullarının iyileşmesi durumunda çocuklarını çalıştırmayabilirler. Bu durumdan şu sonuç çıkarılabilir; aileler zorunda oldukları için çocuklarını çalıştırmak durumunda kalmaktadırlar (Basu, 1999’dan aktaran Çakar, 2018: 36).

Konfor Aksiyom modeline baktığımız zaman esas olarak üzerinde durduğu noktanın "yoksulluk" olduğunu görürüz. Bu yoksulluk kırsalda ve kentte farklı şekillerde kendini göstermekte bundan kaynaklı olarak da çocuk emeğinin farklı alanlara girmesine ve farklı şekillerde karşımıza çıkmasına neden olmaktadır. Bu yoksulluğun ortadan kalkması, başka bir deyişle ailenin ekonomisinin iyileştirilmesi durumunda çocuğun daha iyi şartlarda yetişeceği ve çocuk emeği kullanımının ortadan kalkacağı varsayımını bu modelden hareketle söyleyebiliriz. Çocuk işçiliğine ilişkin diğer model İkame Aksiyomu' dur. Bu model, bazı alanlarda çocuk emeğinin kullanılmasına duyulan bir ihtiyaçtan kaynaklı olarak çocukların çalıştırılmasına karşı olarak ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyacın oluşmasında bazı işlerin (örneğin halı dokuma) sadece çocuklar tarafından yapılabileceği görüşüne karşı çıkmakta ve çocuk emeği kullanılan her işte yetişkin emeği de kullanılabileceğini kabul etmektedir (Basu&Tzannatos, 2003’den aktaran Çakar, 2018:42).

İkame Aksiyom modeli, özellikle ince işçilik isteyen işlerde çocukların çalıştırılması gerektiği fikrine karşı olarak geliştirilen bir modeldir. Yukarıda da belirtildiği gibi halı dokuma, konfeksiyonlarda kıyafetlere düğme dikimi veya buna

benzer olarak ince el işçiliğinin gerektirdiği işlerde çocukların çalışması yerine yetişkinler bu işlere ikame edilerek çocukların bu işlere istihdamı engellenebilir. Elbette ki çocuk emeğinin yetişkin emeğine oranla ucuz olması, işverenlerin çocukları tercih etmesinde de önemli bir etkidir.



2. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

2.1. Araştırmanın Konusu, Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın konusu, Irak toplumunda korkunç ve tehlikeli bir şekilde yayılmaya başlayan sokak çocukları olgusu oluşturmaktadır. Çocuğu, aileyi, yakın çevreyi, okulu ve en nihayetinde devleti etkileyen bu sorunun Irak'ta yerel ve ana akım medya dışında akademide bile çokça tartışılan ve farklı boyutları mercek altına alınan bir konu olmadığı rahatlıkla söylenebilir. Bu açıdan bakıldığında birçok boyutu olan sokak çocukları konusunu Irak'ta Süleymaniye kenti özelinde tasvir edici düzeyde bir çerçeve içinde konuyu incelemek bu çalışmanın ana gayesini oluşturmaktadır. Başka bir ifadeyle, çocukları sokakta müdahim haline getiren nedenleri bilmeye ve anlamaya çalışmak ve çözüm için bir bilgi oluşturmak bu çalışmanın amaçları arasında yer almaktadır.

Bu konuyu seçmemizin objektif ve sübjektif nedenleri olduğunun altını çizmek gerekiyor. Bu nedenlere bakıldığında ise ana hatlarıyla şunlar söylenebilir:

Sokak çocukları olgusu göz ardı edilemez ve Irak toplumu içinde sorun boyutu inkâr edilemez bir hal almıştır. Genel istatistiki rakamlara ulaşmak zor olsa da Irak'ın her bölgesinde çocukların sokaktaki hallerine şahit olmak sıradan bir görüntü haline gelmiştir. Bu durum bize bu problemin tanımlanması ve çözüm üretilmesi hususunda bir sorumluluk yüklemektedir. Daha da önemlisi çocuklar toplumun çok önemli bir parçasını oluşturmaktadır, bu sorunları minimize etmeden yeni bir toplum inşa etmek mümkün görünmemektedir.

Bu konuya eğilmenin özel nedenlerine gelince; hayatımı sürdürdüğüm Süleymaniye'de sokak çocuklarının içinde bulunduğu durumu bir sosyal bilimci ve bir ebeveyn olarak huzursuz ettiğinin altını çizmem gerekiyor. Bunun yanında çocukların eğitimi, yaşam standartları gibi konular şahsi olarak ilgi gösterdiğim konulardır. Bütün bunlardan hareketle hem nesnel hem de öznel nedenlerden hareketle sokak çocukları konusundan bir alana katkı sunmak hem sosyolojik

formasyon hem de bireysel eğilimler açısından bir zorunluluk olarak karşımızda durmaktadır.

2.2. Araştırmanın Problemleri

Araştırmamızın temel problemlerini şu şekilde ifade edebiliriz:

Genel olarak Irak'ta özel olarak da Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) sınırları içinde sokak çocukları olgusu, şiddet mağduru bir sosyal kesimleri daha da yıldan yıla ağırlaştırılmış ve bölgeden bölgeye yayılır hale gelen önemli toplumsal bir sorun özelliği göstermektedir. Yoksulluk, şiddet, sosyo-ekonomik refah düzeyinin düşüklüğü ile birlikte ailelerin çocuklara olan ilgisi ya da ilgisizliği, çok çocuklu aile yapıları ve devletin zayıf sosyal politikaları bu sorunun temel nedenleri olarak ön plana çıkmaktadır. IKBY'de bulunan Süleymaniye'deki mevcut sokak çocukları problemini betimlemeye çalışmak bu çalışmanın ana sorunsalını oluşturmaktadır. Bunun yanında bu çalışma şu araştırma sorularını da cevaplamaya çalışmaktadır:

- Ailenin zayıf sosyal ve ekonomik yapısı, çocukları sokağa itmede nasıl bir rol oynuyor?
- Okulu bırakma veya okul başarısızlığı, çocukların sokakta yer almalarında etkili midir?
- Aile parçalanması, çocuklara yönelik şiddet, bakım ve denetim eksikliği, çocukların, sokak çocuğu olmalarında önemli bir etken midir?

2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Evren, araştırma konusunu oluşturan popülasyonun bütününe ifade eden bir çerçeve anlamı taşımaktadır (Punch, 2011: 102). Bu araştırmanın evrenini Irak Kürt Bölgesel Yönetimi sınırları içinde bulunan Süleymaniye kent merkezindeki sokak çocuklarının tümü oluşturmaktadır. Nüfusu 1,5 milyonu aşan Süleymaniye'nin çocuk nüfusu (18 yaş altı nüfus) toplam nüfusun % 27'sini oluşturmaktadır. Süleymaniye özelinde devlet kurumlarında demografik yapıya ilişkin nesnel verilere ulaşmak çok zor bir işlem olduğundan özellikle sokak çocuklarına ait veriler bulmak mümkün olmamıştır. Bunu devlet kurumlarında veri tutma geleneğinin olmamasına ve sosyal

devlet yaklaşımının henüz gelişmemesine bağlamak mümkündür. Bu açıdan bakıldığında sokak çocuklarını oluşturan evrenden olasılığa dayalı bir örneklem grubu çıkartma imkânı olmamıştır. Evrenin belirsiz ya da tanımlanmakta güçlük çekildiği durumlarda zorunlu olarak olasılığa dayalı olmayan örneklem tipine müracaat etmek gerekiyor (Lin, 1976: 157-159). Amaçsal örneklem yoluyla 100 çocukla yüz yüze görüşme yapıldı. Amaçsal örneklem grubuna Süleymaniye kent merkezindeki Mevlevi, Salım, Kawa, Sarcinar caddeleri, yine merkezde bulunan Büyük Cami etrafında kümelenmiş iş alanlarının önünde ulaşılmıştır.

2.4. Araştırmanın Veri Toplama Tekniği ve Analiz

Bu araştırmada nicel araştırma deseni tercih edilmiştir. Veri toplama tekniği olarak anket kullanılmıştır. Süleymaniye kent merkezindeki Mevlevi, Salım, Kawa, Sarcinar caddelerinde 100 çocuğa yüz yüze anket uygulanmıştır. Anket, sokakta çalışan çocukların sosyo-demografik ve aile sosyo-ekonomik özelliklerini betimleyen 32 sorudan oluşmaktadır.

Genel olarak çocuklar özel olarak da sokak çocukları araştırmalar açısından özel gruplardır. Bu açıdan çocukları merkeze alan çalışmalarda, özü itibariyle birçok boyutu dikkate alma gerekliliği oluşmaktadır. Bunlardan en önemlisi araştırılan çocuklara zarar vermeme ya da yarar sağlama ilkesidir (https://childethics.com/wp-content/uploads/2016/09/ERIC_Turkish.pdf). Bu ilkeden hareketle bu çalışmanın amacı; her şeyden evvel Süleymaniye’de yaygınlaşan sokak çocuklarının hallerine dikkat çekerek yerel, bölgesel ve uluslararası düzlemde çözüm odaklı bakışları araştırma alanına çekmektir. Bu araştırmada çocuklarla görüşmek için alınması gereken aile izinleri, çocukların aracılık etmemesi ve ailelerin belirsizliği gibi nedenlerden ötürü alınamamıştır. Fakat çocuklara araştırmanın içeriği, kapsamı ve amacı anlatıldıktan sonra araştırmaya katılmak isteyip istemedikleri sorulmuş, kabul eden çocuklarla çalışmaya devam edilmiştir.

Anketin dili çocukların anlayabileceği bir tarzda oluşturulmuştur. Anketin uygulanması 2018 yılı Haziran ve Ağustos ayları arasında 45 gün sürmüştür. Anket çalışması araştırmacı ve üç lisans öğrencisi tarafından gerçekleştirilmiştir. Anket

tekniğiyle elde edilen veriler SPSS programında oluşturulan veri tabanına kaydedildikten sonra frekans ve çapraz tablolar şeklinde analiz edilmiştir.

2.5. Araştırmada Karşılaşılan Zorluklar

Süleymaniye’de, sokak çocuklarını çalışmanın birtakım zorluklarıyla karşılaşmıştır. Bunları literatür, alan çalışması ve yazım aşamaları olarak kategorize etmek mümkündür. Konu, çok geniş ve birçok boyutu olan bir konu özelliği göstermektedir. Bu konuyla ilgili Irak akademisinde referans bulma zorluğu, özellikle sokak çocukları konusundaki çalışmaların yetersizliği en önemli zorluk olarak karşımıza çıkmıştır. Veri toplamak için sahada çocuklarla yapılan görüşmeler ikinci en önemli zorluğu oluşturmuştur. Çocuklar, görüşmeciyi güven duygusunu geliştirinceye kadar çalışmaya uzak durma hatta bazen çalışmayı yarıda bırakma eğilimi içinde olmuşlardır. Bu durumun nedeni sorulduğunda yabancıların kendilerine zarar verebilecekleri düşüncesi içinde oldukları görülmüştür.

Bu çalışmayı Türkiye’de yazmanın da bir takım zorluklarıyla karşılaşmıştır. İlk, orta, lise ve lisans eğitimini Irak’ta tamamlayan bir öğrenci olarak yüksek lisans eğitimi için Türkçe’yi öğrenmek büyük bir kazanç. Fakat bir tezi Türkçe yazmak gerçekten çok zor oldu.

3. SÜLEYMANİYE’DE SOKAK ÇOCUKLARI

3.1. Süleymaniye’nin Sosyoekonomik Yapısı

Bu çalışma 2018-2019 yılları arasında Irak'taki Süleymaniye kentinde yapıldı. Araştırmanın yapıldığı tarihte Süleymaniye’nin farklı yerlerinde çalışan bininin üzerinde sokak çocuğu bulunmaktadır. Süleymaniye, Irak’ın kuzeyindeki büyük ve tarihi bir şehirdir ve üç yüksek dağ silsilesi arasındaki muhteşem konumu ile ünlüdür. Çevresindeki Azmer Range, Goyija Range ve kuzeydoğuda Qaiwan Range, güneyde Baranan Dağı ve batıda Tasluja Tepeleri ile çevrilidir.

Çok sayıda sokak çocuğu bulunan Süleymaniye, diğer taraftan da çok sayıda müze, galeri, iş fırsatı, alışveriş ve eğlence olanakları ile bölgenin önemli bir sanayi, eğitim ve kültür merkezidir. Kürt kültürünün merkezi ve sade ve güzel bir modern şehir olarak ön plana çıkmaktadır.

Harita 1: Süleymaniye şehir haritası



Süleymaniye, 1784-1850 yılları arasında Baban'ın tarihi beyliğinin başkenti olarak görev yapmıştır. Modern Süleymaniye şehri, 14 Kasım 1784'te, babası Süleyman Paşa'nın adını veren Baban Prensi İbrahim Paşa Baban tarafından kurulmuştur. Kuruluşundan bu yana Süleymaniye, Nalî, Mahwi ve Piramerd gibi şairlerin, yazarların, tarihçilerin, politikacıların, bilginlerin ve şarkıcıların merkezi olmuştur. Şehir aydınlanma başkenti olarak bilinir, ancak kentin ulusal düzeydeki resmi takma adı şudur: Süleymaniye, Irak'ın Paris'i veya Irak'ın şehirlerinin gelinidir. Süleymaniye Valiliği'nde emeklilik ve sosyal yardımlar çok düşük düzeyde kalmaktadır. Sosyal Bakım Müdürlüğü, hane halklarına aylık düzenli maaş olarak 25 Dolar ödemektedir. Ancak, finansman eksikliği nedeniyle, ihtiyacı olan herkes sosyal destek almamaktadır ve erişim bazen gerçek ihtiyaçlardan ziyade politik / kişisel bağlantılara bağlı olabilmektedir. 2006'nın üçüncü çeyreğinden bu yana, hane halklarına aylık maaşın sağlanması, KRG bütçesi maliyetleri karşılamak için yetersiz olduğu ve Bağdat'taki merkezi hükümet, bölgelerin yıllık bütçesini aktarmadığı için durdurulmuştur.

2013'ten önce “Aile Bakım Planı” olarak adlandırılan ayrı bir program, Sosyal Bakım Müdürlüğü tarafından dullara, yaşlılara ve eşleri hapsedilen ve geliri olmayanlara aylık maaş sağlamak için kullanılıyor. Şu anda bu programdan 16.000 kişi yararlanmaktadır. Engellilere ve özel ihtiyaçları olan diğerlerine sağlanan bakım düzeyi hem hükümet hem de hükümet dışı sektörlerde sınırlıdır, ancak ekonomik krizler nedeniyle hükümet bütçe sağlayamaz duruma geldiğinden ötürü kesilmiştir. Ülkenin bu ekonomik durumu üzerine sokak çocuğu sayısı da önemli oranda artmıştır.

3.2. Süleymaniye’de Sokak Çocukları

3.2.1. Araştırmaya Katılan Çocukların Sosyo-Demografik Bilgileri

Bu bölümde görüşme yapılan sokak çocuklarının yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve aile yapılarına ilişkin veriler üzerinden betimleyici düzeyde sosyo-demografik bir çerçeve sunulmaktadır.

Tablo 3: Araştırmaya katılanların cinsiyete göre dağılımı

Cinsiyet	Sıklık	Yüzde (%)
Erkek	63	63,0
Kız	37	37,0
Toplam	100	100,0

Araştırmaya katılanların %63’ü (63) erkek, %37’si (37) ise kız olduğu görülmektedir. Sokak çocukları ile yapılan çalışmalarda genellikle erkek çocuklarının daha yoğun olduğu görülürken (Kuçur, 2016; Aydın vd., 2015), Süleymaniye’de kız çocuklarının da ciddi bir oran oluşturduğu dikkat çekici bir bulgu olarak ön plana çıkmaktadır.

Tablo 4: Araştırmaya katılanların yaşa göre dağılımı

Yaş aralığı	Sıklık	Yüzde (%)
6-8 arası yaş	16	16,0
9-10 yaş arası	24	24,0
11-12 yaş arası	30	30,0
13-15 yaş arası	20	20,0
16 ve üzeri yaş	10	10,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların %16’sı (16) 6-8, %24’ü (24) 9-10, %20’u (30) 11-12, %20’si (20) 13-15 yaş arasında iken %10’u (10) 16 ve üzeri yaştadır.

Tablo 5: Araştırmaya katılanların ebeveynlerinin sağ olma durumu

Ebeveynler yaşıyor mu?	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	62	62,0
Hayır	38	38,0
Toplam	100	100,0

Araştırmaya katılanların %62'sinin (62) ebeveyni yaşıyorken %38'inin (38) ise yaşamamaktadır.

Tablo 6: Ebeveynlerin birlikte yaşama durumu

Ebeveynler birlikte yaşıyorlar mı?	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	56	90,3
Hayır	6	9,7
Toplam	100	100,0

Ebeveyni hayatta olan katılımcıların %90,3'ünün (56) ebeveynleri birlikte yaşamakta iken %9,7'si (6) birlikte yaşamamaktadır.

Tablo 7: Görüşme yapılan çocukların kardeş sayısı

Kardeş sayısı	Sıklık	Yüzde (%)
Kardeşim yok	22	22,0
1-2	30	30,0
3-5	30	30,0
6 ve üzeri	18	18,0
Toplam	100	100,0

Araştırmaya katılanların %30'unun (30) 1-2, %30'unun (30) 3-5, %18'inin 6 ve üzeri kardeşi var iken %22'sinin (22) ise kardeşi yoktur.

Tablo 8: Babanın çalışma durumu

Baba çalışıyor mu?	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	38	38,0
Hayır	26	26,0
Babam ölmüş	36	36,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların %38'inin (38) babası çalışırken, %26'sının (26) ise çalışmamaktadır. Ayrıca %36'sının babası ölmüştür.

Tablo 9: Annenin çalışma durumu

Anne çalışıyor mu?	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	59	59,0
Hayır	41	41,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların %59'unu (59) annesi çalışırken, %41'inin (41) ise çalışmamaktadır.

Tablo 10: Görüşülen çocukların eğitim durumu

Eğitim durumu	Sıklık	Yüzde (%)
Okuma yazma bilmiyor	42	42,0
İlkokul mezunu	35	35,0
Ortaokul mezunu	23	23,0
Toplam	100	100,0

Araştırmaya katılanların %35'i (35) ilkokul mezunu ve %23'ü (23) ortaokul mezunu iken %42'si (42) ise okuma yazma bilmemektedir.

3.2.2. Görüşme Yapılan Çocukların Okul ile İlişkileri

18 yaş altı çocukların sokakta yaşamalarına, sokakta çalışmalarına yol açan nedenlerden birini çocukların okulla olan ilişkileri oluşturmaktadır. Çocuğu okuldan uzaklaştıran nedenler aynı zamanda çocuğu sokağa iten nedenler anlamına gelmektedir. Bu bağlamda Süleymaniye'de sokakta çalışan çocuklara eğitim süreçleriyle söz konusu durumu ölçen bir takım sorular yöneltildi.

Tablo 11: Okulu bırakma durumu

Okulu hiç bıraktın mı?	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	63	63,0
Hayır	37	37,0
Toplam	100	100,0

Tablo 12: Okulu bırakanların cinsiyete göre dağılımı

Okulu hiç bıraktın mı?		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Evet	Sıklık	42	21	63
	Yüzde (%)	66,7	56,8	63,0
Hayır	Sıklık	21	16	37
	Yüzde (%)	33,3	43,2	37,0
Toplam	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

Katılımcıların %63'ü (63) okulu bıraktığını, %37'si (37) ise hiç bırakmadığını belirtmiştir. Okulu bırakan çocukların cinsiyete göre dağılımlarına bakıldığında erkek çocukların kız çocuklarından daha fazla okulu bırakma yönünde bir eğilim içinde olduğu görülmektedir.

Tablo 13: Okulda başarısızlık durumu

Okulda başarısız oldun mu?	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	65	65,0
Hayır	35	35,0
Toplam	100	100,0

Tablo 14: Okulda başarısızlık durumunun cinsiyete göre dağılımı

Okulda başarısız oldun mu?		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Evet	Sıklık	44	21	65
	Yüzde (%)	69,8	56,8	65,0
Hayır	Sıklık	19	16	35
	Yüzde (%)	30,2	43,2	35,0
Toplam	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

Araştırmaya katılanların %65'i (65) okulda başarısız olduğu, %35'i (35) ise başarısız olmadığını ifade etmiştir. Okuldaki başarısızlık durumu cinsiyet üzerinden değerlendirildiğinde erkek çocukların daha başarısız bir tablo oluşturdıkları görülmektedir.

Tablo 15: Ebeveynlerin eğitim takibi

Ebeveynleriniz eğitiminizi takip ediyor mu?	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	30	30,0
Hayır	70	70,0
Toplam	100	100,0

Tablo 16: Ebeveynlerin birlikte yaşama durumuna göre eğitimi takibi

Ebeveynleriniz eğitiminizi takip ediyor mu?		Ebeveynler birlikte yaşıyorlar mı?		Toplam
		Evet	Hayır	
Evet	Sıklık	18	5	23
	Yüzde (%)	32,1	83,3	37,1
Hayır	Sıklık	38	1	39
	Yüzde (%)	67,9	16,7	62,9
Toplam	Sıklık	56	6	62
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

Araştırmaya katılan çocukların ifade ettikleri biçimiyle, eğitim durumu takip edilenlerin oranı % 30 iken, çocukların % 70 ise eğitim süreçlerinin ebeveynleri tarafından takip edilmediğini dile getirmektedir. Ebeveynlerinin eğitimlerini takip ettiklerini ifade edenlerin %32'si ebeveynlerin birlikte yaşadığını, %83,3'ünün ise birlikte olmadığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle ebeveyn birlikteliğinin eğitimsel süreci takip etmede önemli bir değişken olduğu anlaşılmaktadır.

3.2.3. Araştırmaya Katılan Çocukların Yaşam Alanları

Sokakta çalışan çocukların sosyolojik arka planlarının anlaşılmasında çocukların yaşadıkları yaşam alanları ve aile sosyo-ekonomik özellikleri önemli bir veri kaynağını oluşturmaktadır.

Tablo 17: Çocuğun yaşadığı mahalle türü²

Yaşadığı mahalle çeşidi	Sıklık	Yüzde (%)
Alt düzey bir mahalle	80	80,0
Orta düzey bir mahalle	20	20,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların %80'inin (80) alt düzey bir mahallede, %20'sinin (20) ise orta düzey bir mahallede yaşadığı görülmektedir.

Tablo 18: Yaşadığı konut türü

	Sıklık	Yüzde (%)
Apartman dairesi	23	23,0
Normal/müstakil ev	77	77,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların %23'ü (23) apartmanda bir dairede, %77'si (77) müstakil bir evde oturduğunu dile getirmektedir.

Tablo 19: Ailenin aylık geliri (Irak Dinarı/ID)

Ailenin geliri	Sıklık	Yüzde (%)
200.000 daha az	41	41,0
200.000 - 500.000 arası	41	41,0
500.000'den daha fazla	18	18,0
Toplam	100	100,0

Araştırmaya katılanların %41'inin ailesi 200.000 Irak dinarından daha az gelire (yaklaşık 170 ABD Doları), %41'inin ailesi 200.000-500.000 arası gelire (yaklaşık 170-420 ABD Doları) ve %18'i (18) 500.000 den daha fazla Irak dinarına sahip olduğu görülmektedir.

² Mahallelerin alt, orta ve üst düzey şeklinde kategorize edilmesi, araştırma kapsamında görüşülen çocukların yaşadıkları mahallelere ilişkin aktarımları, araştırmacının mahallelere ilişkin gözlemleri ve belediye yetkilileri ile yapılan mülakatlara dayanmaktadır.

Tablo 20: Çocuklara harçlık verme durumu

Anne babanız size harçlık veriyor mu?	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	31	31,0
Hayır	69	69,0
Toplam	100	100,0

Tablo 21: Çocuklara harçlık verme durumunun cinsiyete göre dağılımı

Anne babanız size harçlık veriyor mu?		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Evet	Sıklık	18	13	31
	Yüzde (%)	28,6	35,1	31,0
Hayır	Sıklık	45	24	69
	Yüzde (%)	71,4	64,9	69,0
Toplam	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

Katılımcıların %31'i (31) anne babasının kendisine harçlık verdiğini, %69'u (69) ise vermediğini belirtmiştir. Cinsiyete göre bakıldığında kız çocuklarının ebeveynlerden görece daha fazla harçlık aldığı anlaşılmaktadır.

Tablo 22: İhtiyaçlarınızın eksik olduğunu düşünüyor musunuz?

İhtiyaçlarınızın eksik olduğunu düşünüyor musunuz?	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	62	62,0
Hayır	38	38,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların %62'si (62) ihtiyaçlarının eksik olduğunu, %38'i (38) ise eksik olmadığını düşünmektedir. Sokakta bulunan çocukların % 38'inin ihtiyaç noktasında kendini yeterli bulması dikkat çekici ve daha detaylı irdelenmesi gerekliliği bulunan bir bulgu özelliği göstermektedir.

Tablo 23: Eksik ihtiyaçlarınız nelerdir?

Eksik ihtiyaçlarınız nelerdir?	Sıklık	Yüzde (%)
Maddi eksiklik	49	49,0
Yerleşim darlığı	19	19,0
Anlaşmazlık	17	17,0
Giyim ve oyuncak	15	15,0
Toplam	100	100,0

Araştırmaya katılanlara “eksik ihtiyaçlarınız nelerdir?” sorusu sorulduğunda “ihtiyaçlarınızın eksik olduğunu düşünüyor musunuz?” Sorusundan bağımsız olarak tüm katılımcılar eksik olduğunu düşündüğünü ihtiyaçları belirlemiştir. Buna göre katılımcıların %49’u (49) maddi eksiklik, %19’u (19) yerleşim darlığı, %17’si (17) anlaşmazlık ve %15’i (15) giyim ve oyuncak yanıtını vermiştir.

Tablo 24: Ailenizde yaşanan anlaşmazlıkların nedeni nelerdir?

	Sıklık	Yüzde (%)
Maddi eksiklik	59	59,0
Yerleşim darlığı	11	11,0
Anlaşmazlık	13	13,0
Eğitim konuları	12	12,0
Akrabalarla problemler	3	3,0
Diğer	2	2,0
Toplam	100	100,0

Katılımcıların %59’u (59) aile içindeki anlaşmazlıkların nedenini maddi eksiklik, %11’i (11) yerleşim darlığı, %13’ü (13) anlaşmazlık, %12’si (12) eğitim konuları, %3’ü (3) akrabalarla problemler olarak nitelendirmiştir.

Tablo 25: Boş zamanları değerlendirme biçimi

Boş zamanlarınızda ne yaparsınız?	Sıklık	Yüzde (%)
Arkadaşlarımla piknik yaparım	13	13,0
Kitap okumak	6	6,0
Spor yapmak	35	35,0
Televizyon izlemek	35	35,0
Caddelerde çalışmak	11	11,0
Toplam	100	100,0

Araştırmaya katılanların %13’ü (13) boş zamanlarında arkadaşlarıyla piknik yaptığını, %6’sı (6) kitap okuduğunu, %35’i (35) spor yaptığını, %35’i (35) televizyon izlediğini ve %11’i (11) caddelerde çalıştığını belirtmiştir.

Tablo 26: Şiddete maruz kaldın mı?

Şiddete maruz kaldın mı?	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	68	68,0
Hayır	32	32,0
Toplam	100	100,0

Tablo 27: Cinsiyete göre sokakta şiddete maruz kalma durumu

Şiddete maruz kaldın mı?		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Evet	Sıklık	42	26	68
	Yüzde (%)	66,7	70,3	68,0
Hayır	Sıklık	21	11	32
	Yüzde (%)	33,3	29,7	32,0
Toplam	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

Katılımcıların %68'i (68) sokakta fiziksel, sözlü ya da birden çok şiddet türüne maruz kaldığını, %32'si (32) ise kalmadığını belirtmiştir. Literatürde de sokak çocuklarının şiddete maruz kaldığı bir realite olarak ön plana çıkmaktadır (Bilgin, 2012: 85). Cinsiyet üzerinden bakıldığında kız çocuklarının erkek çocuklara oranla daha fazla şiddete maruz kaldığı önemli bir bulgu olarak dikkat çekmektedir.

Tablo 28: Aile üyeleriyle konuşmakta zorlanıyor musun?

Aile üyeleriyle konuşmakta zorlanıyor musun?	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	53	53,0
Hayır	47	47,0
Toplam	100	100,0

Tablo 29: Cinsiyete göre aile üyeleriyle konuşma durumu

Aile üyeleriyle konuşmakta zorlanıyor musun?		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Evet	Sıklık	28	25	53
	Yüzde (%)	44,4	67,6	53,0
Hayır	Sıklık	35	12	47
	Yüzde (%)	55,6	32,4	47,0
Toplam	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

Katılımcılara bir sorun olduğunda aile üyeleriyle diyalog durumu sorulduğunda, çocukların %53'ü (53) aile üyeleriyle konuşmakta zorlandığını, %47'si (47) ise zorlanmadığını ifade etmiştir. Erkek çocukların bir sorun durumunda ailenin diğer aile fertlerine kendilerini açmaları kız çocuklarına göre daha kapalı görünmektedir.

3.2.4. Çocukların Gözünden Sokak/lar

Sokakta yaşayan çocukların yaş, cinsiyet ve sosyo-ekonomik yapı itibarıyla sokakları deneyimledikleri bilinmektedir.

Tablo 30: Caddelerde kötü insanları görüyor musun?

Caddelerde kötü insanları görüyor musun?	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	62	62,0
Hayır	38	38,0
Toplam	100	100,0

Tablo 31: Cinsiyete göre sokağı değerlendirme biçimi

Caddelerde kötü insanları görüyor musun?		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Evet	Sıklık	37	25	62
	Yüzde (%)	58,7	67,6	62,0
Hayır	Sıklık	26	12	38
	Yüzde (%)	41,3	32,4	38,0
Toplam	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

Araştırmaya katılanların %62'si (62) caddelerde kendilerini tersleyen, kendilerine hakaret eden veya kendileriyle alay eden “kötü insanlar” gördüğünü, %38'i (38) ise görmediğini vurgulamıştır. Kız çocuklarının bu algıya daha fazla maruz kaldığı önemli bir bulgu olarak dikkat çekmektedir.

Tablo 32: Sokakta sana saldıran oldu mu?

	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	49	49,0
Hayır	51	51,0
Toplam	100	100,0

Tablo 33: Cinsiyete göre saldırıya maruz kalma durumu

Biri sana saldırdı mı?		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Evet	Sıklık	30	19	49
	Yüzde (%)	47,6	51,4	49,0
Hayır	Sıklık	33	18	51
	Yüzde (%)	52,4	48,6	51,0
Toplam	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

Sokakta yaşayan çocuklara fiziksel açıdan kendilerine saldıran birine rastlayıp rastlamadıkları sorulduğunda %49'unun bu tür saldırıya maruz kaldığı, %51'i (51) ise bu tür bir şiddet türü ile karşılaşmadığı anlaşılmaktadır. Yine bu tablo üzerinden bakıldığında sokakta şiddete maruz kalma durumu açısından kız çocuklarının daha fazla mağdur oldukları anlaşılmaktadır.

Tablo 34: Senden fiili olarak bazı şeyler yapmanı isteyen oluyor mu?

	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	28	28,0
Hayır	72	72,0
Toplam	100	100,0

Tablo 35: Cinsiyete göre fiili olarak bir işe zorlanma durumu

Senden bazı şeyler yapmanı mı istiyorlar?		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Evet	Sıklık	20	8	28
	Yüzde (%)	31,7	21,6	28,0
Hayır	Sıklık	43	29	72
	Yüzde (%)	68,3	78,4	72,0
Toplam	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

Katılımcıların %28'i (28) sokakta karşılaştıkları kişilerin kendisinden bazı şeyler yapmasını (çöpleri temizlemek, yük taşımak, yer değiştirmek vb) istediklerini belirtirken, %72'si (72) ise bu yönde bir durumla karşılaşmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durumdan en çok erkek çocuklarının etkilendikleri görülmektedir.

Tablo 36: Sokakta seni küçümseyen oluyor mu?

Bazı insanlar seni sokakta küçümser mi?	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	53	53,0
Hayır	47	47,0
Toplam	100	100,0

Tablo 37: Cinsiyete göre sokakta küçümseme durumu

		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Evet	Sıklık	36	17	53
	Yüzde (%)	57,1	45,9	53,0
Hayır	Sıklık	27	20	47
	Yüzde (%)	42,9	54,1	47,0
Toplam	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

Araştırmaya katılanların %53'ü (53) bazı insanların kendisini sokakta küçümsediğini, %47'si (47) ise küçümsemediğini belirtmiştir.

Tablo 38: Uyuşturucunun ne olduğunu biliyor musun?

Uyuşturucuyu biliyor musun?	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	64	64,0
Hayır	36	36,0
Toplam	100	100,0

Tablo 39: Cinsiyete göre uyuşturucudan haberdar olma durumu

Uyuşturucuyu biliyor musun?		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Evet	Sıklık	37	27	64
	Yüzde (%)	58,7	73,0	64,0
Hayır	Sıklık	26	10	36
	Yüzde (%)	41,3	27,0	36,0
Toplam	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

Tablo 40: Aile gelirine göre uyuşturucudan haberdar olma durumu

Uyuşturucuyu biliyor musun?		Ailenin aylık geliri (Dinar)			Toplam
		200.000 ‘den daha az	200.000-500.000 arası	500.000 daha fazla	
Evet	Sıklık	24	29	11	64
	(%)	58,5	70,7	61,1	64,0
Hayır	Sıklık	17	12	7	36
	(%)	41,5	29,3	38,9	36,0
Toplam	Sıklık	41	41	18	100
	(%)	100,0	100,0	100,0	100,0

Katılımcıların %64’ü (64) uyuşturucu maddelerden haberdar olduğunu dile getirirken, %36’sı ise (36) söz konusu maddelerden bihaber olduğunu vurgulamıştır. Kız çocuklarının erkek çocuklarına oranla uyuşturucu maddelerden haberdar olma durumları dikkat çekici bir bulgu olarak ön plana çıkmaktadır. Bunun yanında ailenin gelir düzeyi arttıkça uyuşturucu madde bilgisinden haberdar olma durumunun görece arttığı anlaşılmaktadır.

Tablo 41: Sigara içer misin?

Sigara içer misin?	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	44	46,8
Hayır	50	53,2
Toplam	78	100,0

Katılımcıların yaş aralığı dikkate alındığında 9 ve üzeri yaş grubundakiler incelenerek sigara içme durumuna bakıldığında katılımcıların % 46,8’i (44) sigara içtiğini, %53,2’si ise (50) içmediğini belirtmiştir.

Tablo 42: Çocukların hastalanma durumu

	Sıklık	Yüzde (%)
Bazen	49	49,0
Çok	51	51,0
Toplam	100	100,0

Araştırmaya katılanların %49’u (49) bazen hastalandığını, %51’i (51) ise çok hastalandığını ifade etmiştir. Başka bir ifadeyle çocukların sıklığı değişmekle birlikte yarısından fazlasının çok sık hastalandığı gerçeğiyle karşılaşılmaktadır. Bunu da

sokak yaşamının barındırdığı hijyenik olmayan koşullarına, yetersiz ve dengesiz beslenmeye bağlamak mümkün görünmektedir.

Tablo 43: Sokakta çalışan çocukların eve gitme isteklilikleri

Eve gitmek ister misin?	Sıklık	Yüzde (%)
Evet	69	69,0
Hayır	31	31,0
Toplam	100	100,0

Tablo 44: Cinsiyete göre eve gitme eğilimi

Eve gitmek ister misin?		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
Evet	Sıklık	42	27	69
	Yüzde (%)	66,7	73,0	69,0
Hayır	Sıklık	21	10	31
	Yüzde (%)	33,3	27,0	31,0
Toplam	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

Tablo 45: Yaşa göre eve gitme eğilimi

Eve gitmek ister misin?		Yaş aralığı					Toplam
		6-8 arası yaş	9-10 yaş arası	11-12 yaş arası	13-15 yaş arası	16 ve üzeri yaş	
Evet	Sıklık	12	17	20	13	7	69
	Yüzde (%)	75,0	70,8	66,7	65,0	70,0	69,0
Hayır	Sıklık	4	7	10	7	3	31
	Yüzde (%)	25,0	29,2	33,3	35,0	30,0	31,0
Toplam	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tablo 46: Ebeveynlerin birlikte olma durumuna göre eve gitme eğilimi

Eve gitmek ister misin?		Ebeveynler birlikte yaşıyorlar mı?		Toplam
		Evet	Hayır	
Evet	Sıklık	36	6	42
	Yüzde (%)	64,3	100,0	67,7
Hayır	Sıklık	20	0	20
	Yüzde (%)	35,7	0,0	32,3
Toplam	Sıklık	56	6	62
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

Araştırmaya katılanların %69'u (69) eve gitmek istediğini, %31'i (31) ise istemediğini belirtmiştir. Çapraz tablolardaki bulgulara da bakıldığında kız çocuklarının daha fazla eve gitme eğilimi içinde olduğu, küçük yaş gruplarında ev özleminin daha yüksek olduğu, bölünmüş aile yapısı içinde yaşayanların ise daha az eve gitme isteği içinde bulunduğu görülmektedir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Sonuçlar

Süleymaniye’de Sokak Çocukları olgusunu merkeze alan bu çalışmadan elde edilen bulgulardan hareketle ana hatlarıyla şunlar söylenebilir:

- Irak ülke olarak sosyo-ekonomik açıdan gelişmemiş ya da gelişmekte olan bir yapı özelliğine sahiptir. 1990’larda nüfusu 18 milyon civarında olan Irak’ın bugünkü nüfusu 40 milyona yaklaşmış durumdadır. Bu nüfus büyüklüğü içinde 18 yaş altı nüfus yaklaşık % 27’sini oluşturmaktadır. Ailelerin ortalama hane halkı büyüklüğü 7 kişi civarındadır. Kamu ağırlıklı bir ekonomiye sahip Irak’ta halkın önemli bir kısmı yaşam koşulları açısından vasatın altı bir hayat standardına sahip görünmektedir. Bu makro yapı Irak’ta Sokak çocukları olgusunun temel nedenlerinden birini oluşturmaktadır. Yönetim şekli Federal Parlamenter Cumhuriyet olan Irak’ın federatif yapılarından birini Irak Kürdistan Bölgesi oluşturmaktadır. Irak nüfusunun yaklaşık 1/5’ini teşkil eden Irak Kürt Bölgesi’nde de çocuk nüfusu önemli bir yer tutmaktadır. Tarım ve petrol kaynaklarına dayanan bir ekonomiye sahip bu bölgede nüfusun önemli bir kısmı sosyo-ekonomik açıdan zayıf bir tabloya sahip görünmektedir. Aile yapıları hem Erbil’de hem de Süleymaniye’de ortalama 6 kişi civarındadır. Bu açıdan bakıldığında Süleymaniye’de var olan sokak çocukları probleminin makro nedenlerini zayıf bir ekonomi, geniş ve sosyo-ekonomik açıdan zayıf aile yapılarının oluşturduğu rahatlıkla söylenebilir. Bu arka planın literatürde (Aydın vd., 2015; Bilgin, 2012) tartışılanlarla paralellik gösterdiği ifade edilebilir.
- Süleymaniye’de görüşme yapılan sokak çocuklarının yaş dağılımları 6-18 yaş arası şeklinde geniş bir yelpazeye yayılırken özellikle okul öncesi yaş grubunda ya da ilköğretim yaş grubunun başlangıç evresinde yer alan çocukların oluşturduğu % 16’lık oran dikkat çekmektedir. Her yaş grubunda çocuğun sokakta olması önemli bir problem olarak değerlendirilirken 6-8 yaş aralığında çocukların Süleymaniye sokaklarında görülmesini sokak çocukları

sorununun en olumsuz hali olarak değerlendirmek gerekir. Başka bir ifade ile çocuğun her halini Süleymaniye caddelerinde görmek mümkündür. Bu durumun hem aileyi ve toplumu hem de devleti ilgilendiren boyutları bulunmaktadır.

- Literatürde çocukların sokağa sürüklenmesinde farklı nedenlerle parçalanmış ya da bölünmüş aile yapısının önemli bir etken olduğu vurgulanmaktadır. Bu araştırmada da sokaklarda yaşam mücadelesi veren çocukların aile yapılarında benzer bir bulguyla karşılaşılmaktadır. Görece kalabalık bir aile kompozisyonuna sahip söz konusu çocukların 1/3'ünden fazlasının ebeveyninin yaşamadığı görülmektedir. Sokakta görüşülen yaklaşık her 10 çocuktan birinin de ebeveynlerinin birlikte yaşamadıkları anlaşılmaktadır.
- Sokak çocuklarının aile sosyo-ekonomik özelliklerinde anne ve babanın meslek ya da iş durumu önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir. Genel kabul söz konusu çocukların anne ve babalarının düzenli bir iş imkanına sahip olmadıklarıdır. Süleymaniye örneğinde bakıldığında benzer bir tablo ile karşılaşılmaktadır. Başka bir ifade ile görüşme yapılan çocukların yaklaşık 2/3'ünün babasının düzenli gelir getirici bir işte çalışmadığı görülmektedir. Sokak çocuklarının anne profilinde ise genellikle çoğunluğunun ev kadını olması beklenirken Süleymaniye örneğinde yine her iki anneden birinin gelir getirici bir işte çalıştığı çocukların beyanına yansımaktadır. Çalışma ya da gelir getirici bir iş hususunda annelerin, babalardan daha fazla bir oran oluşturduğu yine dikkat çekici bir bulgu olarak karşımıza çıkmaktadır.
- Sokak çocuklarına eğitim göstergeleri üzerinden bakıldığında formel anlamda bir diploma sahibi olamayan ciddi bir oran (% 42) ortaya çıkmaktadır. İlkokul mezunlarıyla birlikte değerlendirildiğinde sokakta bulunan çocukların büyük bir kısmının eğitime harcadıkları sürenin çok zayıf olduğu görülmektedir. Buna okulu bırakma eğilimi, okuldaki başarısızlık ve ailenin takipçi ve dahil olmadığı bir mekanizma eklendiğinde Süleymaniye'deki sokak çocuklarının eğitim alanıyla sorunu olan bir grup olduğu gerçeğiyle karşılaşılmaktadır.

- Sokakta yaşam mücadelesi veren çocukların yaşam alanlarına bakıldığında büyük bir kısmının sosyo-ekonomik göstergeler açısından düşük mahallelerde hayatlarını idame ettikleri, aylık gelir düzeyleri üzerinden de değerlendirildiğinde çocukların içinde yer aldığı yoksul bir tabakanın varlığıyla karşılaşmaktadır. Çocukların beyanları dikkate alındığında onları kuşatan bu sosyal yapının aynı zamanda şiddete ve iletişim eksikliğine de kapı açtığı görülmektedir.
- Zarar veren kişilerle karşılaşma, şiddete maruz kalma, aşağılanma, olumsuz birtakım eylemlere zorlanma ve çocuk yaşta uyuşturucu maddelerle tanışma Süleymaniye sokaklarında görülen çocukların sokağa ilişkin betimlemelerinde ön plana çıkan ana başlıklardan birkaçını oluşturduğu görülmektedir. Öyle ki sokağın bu yüzleriyle karşılaşan çocukların büyük bir kısmında ev özlemi güçlü bir şekilde ön plana çıkmaktadır.

Öneriler

- Bu çalışmanın Süleymaniye'deki sokak çocuklarını betimleyici düzeyde tanımaya çalışan bir çerçeve sahip olduğu gerçeğinden hareketle, sokak çocuklarını merkeze alan daha spesifik çalışmaların yapılması konunun anlaşılması ve çözüm noktasında bir zorunluluk olarak görülmektedir. Örneğin 6-8 yaş aralığında bulunan çocukların varlığı üzerine daha detaylı saha çalışmalarının yapılması gereklidir.
- Kız çocuklarının popülasyon içindeki oranları spesifik olarak irdelenmelidir. Sokak çocukları içinde kız çocuklarının yoğun sayılabilecek durumunun kız çocuğuna verilen değer, kadın-erkek ilişkileri ve toplumsal algı boyutlarıyla birlikte incelenmelidir.
- Sokak çocukları problemini devlet, sivil toplum örgütleri, aileler ve eğitim kurumlarının gözünden de incelemek konuyu anlamak açısından önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

Alptekin, K. (2011). “Sokakta Çalışan Çocuklar ve Aileleri: Düzce Örneği”, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 22(1), s.25-48.

Altuntaş, B. (2003). *Mendile, Simide, Boyaya, Çöpe...Ankara Sokaklarında Çocuklar*. İstanbul: İletişim Yayınları.

Atauz, S. (1998). “Dünya Kentlerinin Yeni Olgusu: Sokak Çocukları”, *Birikim*, 116, 68-78.

Atauz, S. (2001). “Sokak Çocuk Çalışma Grubu Sunuş Bildirisi” *Sosyal Hizmet Sempozyumu 99: Bölgesel Kalkınma Sürecinde Sosyal Hizmet*. Ankara: GAP İdaresi ve H.Ü. Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayını.

Aydın, D., Çiftçi, E. K. ve Karataş, H. (2015). “Sokakta Çalışan Çocukların Depresyon Durumlarının Belirlenmesi”, *The Journal of Pediatric Research* , 2(1), 31-36.

Aydoğdu, B. (2013). *ILO Çocuk İşçiliği 2000-2012 Umut Veren İlerleme*, Kırklareli: Kırklareli Üniversitesi Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi (KESAM) Yay.

Aydoğmuş, K., K. Baltaş, A. ve Davaslıgil , Ü (2006). *Ana-Baba Okulu*, İstanbul: Remzi Kitabevi.

Bakada, Z. (1990). *Aile Ortamı ve Suç Eğilimi Üzerine Bir Çalışma*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cezayir Üniversitesi Sosyoloji Bölümü.

Bayraktar, G. (2007). *Sokak Çocuklarının Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Özellikleri Açısından İncelenmesi: Ankara Sakarya Caddesi Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Bilgin, R. (2012). “Sokakta Çalışan Çocukları Bekleyen Risk ve Tehlikeler: Diyarbakır Örneği”, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(15), 79-96.

Bulutay, T.(1995). *Türkiye’de Çalışan Çocuklar*. T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü uluslararası Çalışma Örgütü, Ankara.

Çakar, S. (2018). *Kentsel ve Kırsal Yaşamda Çocuk Emeginin Kullanımı Üzerine Bir Çalışma: Van Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Çelik, C. (2005). “Çocuk Kavramı ve Medeni Hukuk Açısından Çocuk Haklarının Tarihi Gelişimi”, *Hukuk Ekonomi ve Siyasal Bilimler Aylık İnternet Dergisi*, 36, 78-91.

Efe, H. ve Uluoğlu, S.(2015). “Dünyada Çocuk İşçiliğiyle Mücadelede Geline Nokta ve Geleceğe Dair Bazı Öngörüler”, *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*,13(51), 46-72.

Elkind, D. (1999). *Çocuk ve Toplum Gelişim ve Eğitim Üzerine Denemeler*. (Çev.: Demet Öngen), (Haz.: Bekir Onur), Ankara: Ankara Üniv. Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.

Er, R.K. (2012). “Çalışan Çocuklar”. *Aile Refahı ve Koruma*. (Ed. S.S. Yıldırım-Doğru), Ankara: Eğiten Kitap.

Fahim, C. (2008). “Şiddet Mağdurları”. *Sokak Çocuklarını Korumak*, Kahire: Anglo-Mısır Ofisi Yay.

Faysal, H. (2009). *Aile Parçalanmasının Çocuk Suçluluğu Üzerindeki Etkisi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Cezayir Üniversitesi Sosyoloji Bölümü.

Gülçubuk, B. (2012). “Tarımda Çocuk Emeği Sömürüsü ve Toplumsal Duyarlılık”. *Çalışma ve Toplum*, 2, 75-93.

Gümrükçüoğlu, Y. B. (2014). “Mevzuatımızda Çocuk ve Genç İşçilerin Çalışma Yaşamında Korunmasına İlişkin Düzenlemelere Genel Bir Bakış”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15), 485-545.

Güngör, M. (2009). *Mersin’de Sokakta Yaşayan ve Çalışan Çocuklar/Sorunlar–Çözümler*. Mersin: Mersin Valiliği Yayınları.

ILO (2013a). *World Report on Child Labour*, Geneva: ILO

ILO/IPEC (2013b). *Ending Child Labour in Domestic Work*, Geneva: ILO.

ILO/IPEC (2013c). *Marking Progress Against Child Labour: Global Estimates and Trends 2000-2012*, Geneva: ILO.

Işık, E. (2007). *Kent Yoksulluğu, Sokak Çocukları ve Suç*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kütahya.

Kadhim, S. A. H. (2011). “Irak'ta Çocuk İşçiliği: Nedenler ve Çözümler”. *Eğitim ve Psikolojik Araştırmalar Dergisi*, 30,134-165.

Kılıç, Ş. (2011). *Türk İş Hukukunda Çocuk İşçi Kavramı ve Çocuk İşçinin Hakları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) İstanbul Bilgi Üniversitesi, İstanbul.

Kuçur, F. (2016). “Sosyo-Ekonomik Bir Sorun Olarak Sokakta Çalışan Çocuklar”. *Uluslararası Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2(1), 55-66.

Lin, N. (1976). **Foundations of Social Research**. New York: McGraw-Hill.

Oto, R., Erdem, M., Sır, A., Özkan, M. ve Geter, R. (1998). “Bir Güneydoğu Kenti Sokaklarında Çalışan Çocukların Sosyo-Demografik Özellikleri”, **Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi**, 5(1), 23-27.

Özbaş, M. (2010). “İlköğretim Okullarında Öğrenci Devamsızlığının Nedenleri” **Eğitim ve Bilim**, 35(156), 32-44.

Özeren, E. E. (2004). “İş Hukukunda Çalışan Çocuk”. **TBB Dergisi**, 52, 163-175.

Özyurt, C. (2011). “Çocuk Sosyolojisi: Bir Girişim Denemesi”, **Aile Sosyolojisi** (Ed.: K. Canatan ve E. Yıldırım), İstanbul: Açılım Kitap, 155-181.

Pehlivanlı, E. (2008). **A Sociological Profile Of Street Children In Ankara**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Phillips, W.S.K. (1994). **Street Children in India**, Rawat Publication, Jaipur and New Delhi.

Punch, F. K. (2011). **Sosyal Araştırmalara Giriş**, Ankara: Siyasal Kitabevi.

Sayita, S. U.. (2005). “Sokakta Yaşayan Çocuklar”. **Çocuklar ve Suç-Ceza**. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Schwind, H. D.. (2005). “Sokak Çocukları”. **Çocuklar ve Suç-Ceza**. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Sencer, M. (1989). **Toplumbilimlerinde Yöntem**, İstanbul: Beta Yayınları.

Tor, H. (2010). “Türkiye’de Çocuk İşçiliğinin Boyutları”, **Zeitschrift für die Welt der Türken**, 2(2), 25-41.

UNICEF (2008). *Child Labour and School Attendance: Evidence from MICS and DHS Surveys*, Madrid.

Yıldırım, H. O. (2008). *Dünyada ve Türkiye’de Çocuk İşçiliği ve Özel Bir Örnek Olarak İstanbul İlinde Otomotiv Küçük Sanayiinde Çalışan Çocuk İşçi ve Çıraklar*.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.), Kadir Has Üniversitesi. İstanbul.

İnternet Kaynakları

Erişim: https://childethics.com/wp-content/uploads/2016/09/ERIC_Turkish.pdf,

Erişim Tarihi: 25.06.2019.

Erişim: <https://ilostat.ilo.org/topics/child-labour>, Erişim Tarihi: 10.10.2019.

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1: Yaş Gruplarına ve Bölgelere Göre Dünya’da Çocuk İşçiliği (2012-2016)	13
Tablo 2: Ülke Bazlı Dünyada Çocuk İşçiliği	15
Tablo 3: Araştırmaya katılanların cinsiyete göre dağılımı	25
Tablo 4: Araştırmaya katılanların yaşa göre dağılımı	25
Tablo 5: Araştırmaya katılanların ebeveynlerinin sağ olma durumu	26
Tablo 6: Ebeveynlerin birlikte yaşama durumu	26
Tablo 7: Görüşme yapılan çocukların kardeş sayısı	26
Tablo 8: Babanın çalışma durumu	26
Tablo 9: Annenin çalışma durumu	27
Tablo 10: Görüşülen çocukların eğitim durumu	27
Tablo 11: Okulu bırakma durumu	27
Tablo 12: Okulu bırakanların cinsiyete göre dağılımı	28
Tablo 13: Okulda başarısızlık durumu	28
Tablo 14: Okulda başarısızlık durumunun cinsiyete göre dağılımı	28
Tablo 15: Ebeveynlerin eğitim takibi	29
Tablo 16: Ebeveynlerin birlikte yaşama durumuna göre eğitimi takibi	29
Tablo 17: Çocuğun yaşadığı mahalle türü	30
Tablo 18: Yaşadığı konut türü	30
Tablo 19: Ailenin aylık geliri (Irak Dinarı/ID)	30
Tablo 20: Çocuklara harçlık verme durumu	31
Tablo 21: Çocuklara harçlık verme durumunun cinsiyete göre dağılımı	31
Tablo 22: İhtiyaçlarınızın eksik olduğunu düşünüyor musunuz?	31
Tablo 23: Eksik ihtiyaçlarınız nelerdir?	31
Tablo 24: Ailenizde yaşanan anlaşmazlıkların nedeni nelerdir?	32
Tablo 25: Boş zamanları değerlendirme biçimi	32
Tablo 26: Şiddete maruz kaldın mı?	32
Tablo 27: Cinsiyete göre sokakta şiddete maruz kalma durumu	33
Tablo 28: Aile üyeleriyle konuşmakta zorlanıyor musun?	33
Tablo 29: Cinsiyete göre aile üyeleriyle konuşma durumu	33
Tablo 30: Caddelerde kötü insanları görüyor musun?	34
Tablo 31: Cinsiyete göre sokağı değerlendirme biçimi	34
Tablo 32: Sokakta sana saldıran oldu mu?	34
Tablo 33: Cinsiyete göre saldırıya maruz kalma durumu	35
Tablo 34: Senden fiili olarak bazı şeyler yapmanı isteyen oluyor mu?	35
Tablo 35: Cinsiyete göre fiili olarak bir işe zorlanma durumu	35
Tablo 36: Sokakta seni küçümseyen oluyor mu?	36
Tablo 37: Cinsiyete göre sokakta küçümsenme durumu	36
Tablo 38: Uyuşturucunun ne olduğunu biliyor musun?	36
Tablo 39: Cinsiyete göre uyuşturucudan haberdar olma durumu	36

Tablo 40: Aile gelirine göre uyuşturucudan haberdar olma durumu	37
Tablo 41: Sigara içer misin?	37
Tablo 42: Çocukların hastalanma durumu	37
Tablo 43: Sokakta çalışan çocukların eve gitme isteklilikleri.....	38
Tablo 44: Cinsiyete göre eve gitme eğilimi	38
Tablo 45: Yaşa göre eve gitme eğilimi	38
Tablo 46: Ebeveynlerin birlikte olma durumuna göre eve gitme eğilimi	39



FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

Fotoğraf 1: Süleymaniye’de gece saatlerinde ev dışı mekânda çalışan bir çocuk	77
Fotoğraf 2: Süleymaniye’de çalışmaktan yorulmuş bir çocuk fotoğrafı	77
Fotoğraf 3: Süleymaniye’de sokakta çalışan bir kız çocuğu	78
Fotoğraf 4: Süleymaniye’de çöplük alanında çöp toplayan bir kız çocuğu	78
Fotoğraf 5: Süleymaniye’de sokakta dilencilik yap(tırıl)an bir kız çocuğu	79
Fotoğraf 6: Süleymaniye’de dilencilik yapan iki yakın akraba çocuk	79

Harita 1: Süleymaniye şehir haritası	23
--	----



EKLER

Ek-1: Ek Tablolar

	İstihdamda Yer Alan Çocuk			Çocuk İşçi		Tehlikeli İşler	
		('000)	%	('000)	%	('000)	%
Dünya	2000	351.900	23.0	245.500	16.0	170.500	11.1
	2004	322.729	20.6	222.294	14.2	128.381	8.2
	2008	305.669	19.3	215.209	13.6	115.314	7.3
	2012	264.427	16.7	167.956	10.6	85.344	5.4

Kaynak: (ILO, 2013'ten Çakar, 2018:32)

EBEVEYNLER YAŞIYOR MU?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	38	24	62
	Yüzde (%)	60,3	64,9	62,0
HAYIR	Sıklık	25	13	38
	Yüzde (%)	39,7	35,1	38,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

EBEVEYNLER YAŞIYOR MU?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	9	17	21	9	6	62
	Yüzde (%)	56,3	70,8	70,0	45,0	60,0	62,0
HAYIR	Sıklık	7	7	9	11	4	38
	Yüzde (%)	43,8	29,2	30,0	55,0	40,0	38,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

EBEVEYNLER BİRLİKTE YAŞIYORLAR MI?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	35	21	56
	Yüzde (%)	92,1	87,5	90,3
HAYIR	Sıklık	3	3	6
	Yüzde (%)	7,9	12,5	9,7
TOPLAM	Sıklık	38	24	62
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

EBEVEYNLER BİRLİKTE YAŞIYORLAR MI?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	8	14	19	9	6	56
	Yüzde (%)	88,9	82,4	90,5	100,0	100,0	90,3
HAYIR	Sıklık	1	3	2	0	0	6
	Yüzde (%)	11,1	17,6	9,5	0,0	0,0	9,7
TOPLAM	Sıklık	9	17	21	9	6	62
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

KARDEŞ SAYISI		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
KARDEŞİM YOK	Sıklık	9	13	22
	Yüzde (%)	14,3	35,1	22,0
1-2	Sıklık	21	9	30
	Yüzde (%)	33,3	24,3	30,0
3-5	Sıklık	19	11	30
	Yüzde (%)	30,2	29,7	30,0
6 VE ÜZERİ	Sıklık	14	4	18
	Yüzde (%)	22,2	10,8	18,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

EBEVEYNLER BİRLİKTE YAŞIYORLAR MI?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
KARDEŞİM YOK	Sıklık	6	7	7	2	0	22
	Yüzde (%)	37,5	29,2	23,3	10,0	0,0	22,0
1-2	Sıklık	7	6	10	6	1	30
	Yüzde (%)	43,8	25,0	33,3	30,0	10,0	30,0
3-5	Sıklık	2	7	7	8	6	30
	Yüzde (%)	12,5	29,2	23,3	40,0	60,0	30,0
6 VE ÜZERİ	Sıklık	1	4	6	4	3	18
	Yüzde (%)	6,3	16,7	20,0	20,0	30,0	18,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

BABA ÇALIŞIYOR MU?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	23	15	38
	Yüzde (%)	36,5	40,5	38,0
HAYIR	Sıklık	18	8	26
	Yüzde (%)	28,6	21,6	26,0
BABAM ÖLMÜŞ	Sıklık	22	14	36
	Yüzde (%)	34,9	37,8	36,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

BABA ÇALIŞIYOR MU?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	5	12	10	7	4	38
	Yüzde (%)	31,3	50,0	33,3	35,0	40,0	38,0
HAYIR	Sıklık	5	5	9	4	3	26
	Yüzde (%)	31,3	20,8	30,0	20,0	30,0	26,0
BABAM ÖLMÜŞ	Sıklık	6	7	11	9	3	36
	Yüzde (%)	37,5	29,2	36,7	45,0	30,0	36,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ANNE ÇALIŞIYOR MU?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	40	19	59
	Yüzde (%)	63,5	51,4	59,0
HAYIR	Sıklık	23	18	41
	Yüzde (%)	36,5	48,6	41,0
ANNEM ÖLMÜŞ	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0
TOPLAM	Sıklık	40	19	59
	Yüzde (%)	63,5	51,4	59,0

ANNE ÇALIŞIYOR MU?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	9	12	17	14	7	59
	Yüzde (%)	56,3	50,0	56,7	70,0	70,0	59,0
HAYIR	Sıklık	7	12	13	6	3	41
	Yüzde (%)	43,8	50,0	43,3	30,0	30,0	41,0
ANNEM ÖLMÜŞ	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
TOPLAM	Sıklık	9	12	17	14	7	59
	Yüzde (%)	56,3	50,0	56,7	70,0	70,0	59,0

ARAŞTIRMACININ EĞİTİM SEVİYESİ		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
OKUP YAZARSIZ	Sıklık	20	22	42
	Yüzde (%)	31,7	59,5	42,0
İLKOKUL MEZUNU	Sıklık	21	14	35
	Yüzde (%)	33,3	37,8	35,0
ORTAOKUL MEZUNU	Sıklık	22	1	23
	Yüzde (%)	34,9	2,7	23,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

ARAŞTIRMACININ EĞİTİM SEVİYESİ		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
OKUP YAZARSIZ	Sıklık	16	12	9	2	3	42
	Yüzde (%)	100,0	50,0	30,0	10,0	30,0	42,0
İLKOKUL MEZUNU	Sıklık	0	12	15	7	1	35
	Yüzde (%)	0,0	50,0	50,0	35,0	10,0	35,0
ORTAOKUL MEZUNU	Sıklık	0	0	6	11	6	23
	Yüzde (%)	0,0	0,0	20,0	55,0	60,0	23,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

OKUMAYI HİÇ BIRAKTIN MI?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	42	21	63
	Yüzde (%)	66,7	56,8	63,0
HAYIR	Sıklık	21	16	37
	Yüzde (%)	33,3	43,2	37,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

OKUMAYI HİÇ BIRAKTIN MI?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	12	15	22	11	3	63
	Yüzde (%)	75,0	62,5	73,3	55,0	30,0	63,0
HAYIR	Sıklık	4	9	8	9	7	37
	Yüzde (%)	25,0	37,5	26,7	45,0	70,0	37,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

OKUMAYI HİÇ BIRAKTIN MI?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	42	21	63
	Yüzde (%)	66,7	56,8	63,0
HAYIR	Sıklık	21	16	37
	Yüzde (%)	33,3	43,2	37,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

OKUMAYI HİÇ BIRAKTIN MI?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞARASI	13-15 YAŞARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	12	15	22	11	3	63
	Yüzde (%)	75,0	62,5	73,3	55,0	30,0	63,0
HAYIR	Sıklık	4	9	8	9	7	37
	Yüzde (%)	25,0	37,5	26,7	45,0	70,0	37,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

OKULDA BAŞARISIZ OLDUN MU?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	44	21	65
	Yüzde (%)	69,8	56,8	65,0
HAYIR	Sıklık	19	16	35
	Yüzde (%)	30,2	43,2	35,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

OKULDA BAŞARISIZ OLDUN MU?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞARASI	13-15 YAŞARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	3	19	23	14	6	65
	Yüzde (%)	18,8	79,2	76,7	70,0	60,0	65,0
HAYIR	Sıklık	13	5	7	6	4	35
	Yüzde (%)	81,3	20,8	23,3	30,0	40,0	35,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

AİLENİN GELİRİ		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
200.000 ID'DEN DAHA AZ	Sıklık	29	12	41
	Yüzde (%)	46,0	32,4	41,0
200.000 ID İLE 500.000 ID ARASI	Sıklık	26	15	41
	Yüzde (%)	41,3	40,5	41,0
500.000 ID'DEN DAHA FAZLA	Sıklık	8	10	18
	Yüzde (%)	12,7	27,0	18,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

AİLENİN GELİRİ		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
200.000 ID'DEN DAHA AZ	Sıklık	10	10	9	11	1	41
	Yüzde (%)	62,5	41,7	30,0	55,0	10,0	41,0
200.000 ID İLE 500.000 ID ARASI	Sıklık	3	12	14	5	7	41
	Yüzde (%)	18,8	50,0	46,7	25,0	70,0	41,0
500.000 ID'DEN DAHA FAZLA	Sıklık	3	2	7	4	2	18
	Yüzde (%)	18,8	8,3	23,3	20,0	20,0	18,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

SIKINTINIZ VAR MI?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	47	28	75
	Yüzde (%)	74,6	75,7	75,0
HAYIR	Sıklık	16	9	25
	Yüzde (%)	25,4	24,3	25,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

SIKINTINIZ VAR MI?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	13	18	22	14	8	75
	Yüzde (%)	81,3	75,0	73,3	70,0	80,0	75,0
HAYIR	Sıklık	3	6	8	6	2	25
	Yüzde (%)	18,8	25,0	26,7	30,0	20,0	25,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

SİKINTINIZ VAR MI?		AİLENİN GELİRİ			TOPLAM
		200.000 ID'DEN DAHA AZ	200.000 ID İLE 500.000 ID ARASI	500.000 ID'DEN DAHA FAZLA	
EVET	Sıklık	31	29	15	75
	Yüzde (%)	75,6	70,7	83,3	75,0
HAYIR	Sıklık	10	12	3	25
	Yüzde (%)	24,4	29,3	16,7	25,0
TOPLAM	Sıklık	41	41	18	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0

HARÇLIK VERİYOR MU?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	18	13	31
	Yüzde (%)	28,6	35,1	31,0
HAYIR	Sıklık	45	24	69
	Yüzde (%)	71,4	64,9	69,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

HARÇLIK VERİYOR MU?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	3	9	8	7	4	31
	Yüzde (%)	18,8	37,5	26,7	35,0	40,0	31,0
HAYIR	Sıklık	13	15	22	13	6	69
	Yüzde (%)	81,3	62,5	73,3	65,0	60,0	69,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

HARÇLIK VERİYOR MU?		AİLENİN GELİRİ			TOPLAM
		200.000 ID'DEN DAHA AZ	200.000 ID İLE 500.000 ID ARASI	500.000 ID'DEN DAHA FAZLA	
EVET	Sıklık	10	16	5	31
	Yüzde (%)	24,4	39,0	27,8	31,0
HAYIR	Sıklık	31	25	13	69
	Yüzde (%)	75,6	61,0	72,2	69,0
TOPLAM	Sıklık	41	41	18	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0

İHTİYAÇLARINIZIN EKSİKLİĞİ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	40	22	62
	Yüzde (%)	63,5	59,5	62,0
HAYIR	Sıklık	23	15	38
	Yüzde (%)	36,5	40,5	38,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

İHTİYAÇLARINIZIN EKSİKLİĞİ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	6	15	18	15	8	62
	Yüzde (%)	37,5	62,5	60,0	75,0	80,0	62,0
HAYIR	Sıklık	10	9	12	5	2	38
	Yüzde (%)	62,5	37,5	40,0	25,0	20,0	38,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

HARÇLIK VERİYOR MU?		AİLENİN GELİRİ			TOPLAM
		200.000 İD'DEN DAHA AZ	200.000 İD İLE 500.000 İD ARASI	500.000 İD'DEN DAHA FAZLA	
EVET	Sıklık	22	27	13	62
	Yüzde (%)	53,7	65,9	72,2	62,0
HAYIR	Sıklık	19	14	5	38
	Yüzde (%)	46,3	34,1	27,8	38,0
TOPLAM	Sıklık	41	41	18	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0

EKSİK İHTİYAÇLARINIZ NELERDİR?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
MADDİ EKSİK	Sıklık	30	19	49
	Yüzde (%)	47,6	51,4	49,0
YERLEŞİM DARLIĞI	Sıklık	15	4	19
	Yüzde (%)	23,8	10,8	19,0
ANLAŞMAZLIK	Sıklık	10	7	17
	Yüzde (%)	15,9	18,9	17,0
GİYİM VE OYUNCAK	Sıklık	8	7	15
	Yüzde (%)	12,7	18,9	15,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

EKSİK İHTİYAÇLARINIZ NELERDİR?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
MADDİ EKSİK	Sıklık	7	10	15	11	6	49
	Yüzde (%)	43,8	41,7	50,0	55,0	60,0	49,0
YERLEŞİM DARLIĞI	Sıklık	2	7	6	2	2	19
	Yüzde (%)	12,5	29,2	20,0	10,0	20,0	19,0
ANLAŞMAZLIK	Sıklık	3	5	4	4	1	17
	Yüzde (%)	18,8	20,8	13,3	20,0	10,0	17,0
GİYİM VE OYUNCAK	Sıklık	4	2	5	3	1	15
	Yüzde (%)	25,0	8,3	16,7	15,0	10,0	15,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

EKSİK İHTİYAÇLARINIZ NELERDİR?		AİLENİN GELİRİ			TOPLAM
		200.000 İD'DEN DAHA AZ	200.000 İD İLE 500.000 İD ARASI	500.000 İD'DEN DAHA FAZLA	
MADDİ EKSİK	Sıklık	20	19	10	49
	(%)	48,8	46,3	55,6	49,0
YERLEŞİM DARLIĞI	Sıklık	11	6	2	19
	(%)	26,8	14,6	11,1	19,0
ANLAŞMAZLIK	Sıklık	4	11	2	17
	(%)	9,8	26,8	11,1	17,0
GİYİM VE OYUNCAK	Sıklık	6	5	4	15
	(%)	14,6	12,2	22,2	15,0
TOPLAM	Sıklık	41	41	18	100
	(%)	100,0	100,0	100,0	100,0

ANNE VE BABANIN KÜSKÜNLÜĞÜNDE HAZIR OLACAK MISIN?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	19	15	34
	Yüzde (%)	30,2	40,5	34,0
HAYIR	Sıklık	44	22	66
	Yüzde (%)	69,8	59,5	66,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

ANNE VE BABANIN KÜSKÜNLÜĞÜNDE HAZIR OLACAK MISIN?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	8	10	8	5	3	34
	Yüzde (%)	50,0	41,7	26,7	25,0	30,0	34,0
HAYIR	Sıklık	8	14	22	15	7	66
	Yüzde (%)	50,0	58,3	73,3	75,0	70,0	66,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ANNE VE BABANIN KÜSKÜNLÜĞÜNDE HAZIR OLACAK MISIN?		EBEVEYNLER YAŞIYOR MU?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	24	10	34
	Yüzde (%)	38,7	26,3	34,0
HAYIR	Sıklık	38	28	66
	Yüzde (%)	61,3	73,7	66,0
TOPLAM	Sıklık	62	38	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

ANNE VE BABANIN KÜSKÜNLÜĞÜNDE HAZIR OLACAK MISIN?		EBEVEYNLER BİRLİKTE YAŞIYORLAR MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	22	2	24
	Yüzde (%)	39,3	33,3	38,7
HAYIR	Sıklık	34	4	38
	Yüzde (%)	60,7	66,7	61,3
TOPLAM	Sıklık	56	6	62
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

AİLE ARASINDAKİ ANLAŞMAZLIKLARIN NEDENİ NELERDİR?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
MADDİ EKSİKLİK	Sıklık	34	25	59
	Yüzde (%)	54,0	67,6	59,0
YERLEŞİM DARLIĞI	Sıklık	6	5	11
	Yüzde (%)	9,5	13,5	11,0
ANLAŞMAZLIK	Sıklık	11	2	13
	Yüzde (%)	17,5	5,4	13,0
EĞİTİM YOLLARI	Sıklık	8	4	12
	Yüzde (%)	12,7	10,8	12,0
AKRABALARLA PROBLEMLER	Sıklık	3	0	3
	Yüzde (%)	4,8	0,0	3,0
BAŞKA BİR ŞEY	Sıklık	1	1	2
	Yüzde (%)	1,6	2,7	2,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
AİLE ARASINDAKİ ANLAŞMAZLIKLARIN NEDENİ NELERDİR?							
MADDİ EKSİKLİK	Sıklık	9	16	16	12	6	59
	Yüzde (%)	56,3	66,7	53,3	60,0	60,0	59,0
YERLEŞİM DARLIĞI	Sıklık	0	2	6	1	2	11
	Yüzde (%)	0,0	8,3	20,0	5,0	20,0	11,0
ANLAŞMAZLIK	Sıklık	1	4	4	2	2	13
	Yüzde (%)	6,3	16,7	13,3	10,0	20,0	13,0
EĞİTİM YOLLARI	Sıklık	4	1	2	5	0	12
	Yüzde (%)	25,0	4,2	6,7	25,0	0,0	12,0
AKRABALARLA PROBLEMLER	Sıklık	0	1	2	0	0	3
	Yüzde (%)	0,0	4,2	6,7	0,0	0,0	3,0
BAŞKA BİR ŞEY	Sıklık	2	0	0	0	0	2
	Yüzde (%)	12,5	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

AİLE ARASINDAKİ ANLAŞMAZLIKLARIN NEDENİ NELERDİR?		EBEVEYNLER YAŞIYOR MU?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
MADDİ EKSİKLİK	Sıklık	37	22	59
	Yüzde (%)	59,7	57,9	59,0
YERLEŞİM DARLIĞI	Sıklık	8	3	11
	Yüzde (%)	12,9	7,9	11,0
ANLAŞMAZLIK	Sıklık	6	7	13
	Yüzde (%)	9,7	18,4	13,0
EĞİTİM YOLLARI	Sıklık	6	6	12
	Yüzde (%)	9,7	15,8	12,0
AKRABALARLA PROBLEMLER	Sıklık	3	0	3
	Yüzde (%)	4,8	0,0	3,0
BAŞKA BİR ŞEY	Sıklık	2	0	2
	Yüzde (%)	3,2	0,0	2,0
TOPLAM	Sıklık	62	38	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

AİLE ARASINDAKİ ANLAŞMAZLIKLARIN NEDENİ NELERDİR?		EBEVEYNLER BİRLİKTE YAŞIYORLAR MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
MADDİ EKSİKLİK	Sıklık	33	4	37
	Yüzde (%)	58,9	66,7	59,7
YERLEŞİM DARLIĞI	Sıklık	7	1	8
	Yüzde (%)	12,5	16,7	12,9
ANLAŞMAZLIK	Sıklık	6	0	6
	Yüzde (%)	10,7	0,0	9,7
EĞİTİM YOLLARI	Sıklık	6	0	6
	Yüzde (%)	10,7	0,0	9,7
AKRABALARLA PROBLEMLER	Sıklık	2	1	3
	Yüzde (%)	3,6	16,7	4,8
BAŞKA BİR ŞEY	Sıklık	2	0	2
	Yüzde (%)	3,6	0,0	3,2
TOPLAM	Sıklık	56	6	62
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

EBEVEYNLERİNİZ EĞİTİMİNİZİ TAKİP EDİYOR MU?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	18	12	30
	Yüzde (%)	28,6	32,4	30,0
HAYIR	Sıklık	45	25	70
	Yüzde (%)	71,4	67,6	70,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

EBEVEYNLERİNİZ EĞİTİMİNİZİ TAKİP EDİYOR MU?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞARASI	13-15 YAŞARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	5	11	6	4	4	30
	Yüzde (%)	31,3	45,8	20,0	20,0	40,0	30,0
HAYIR	Sıklık	11	13	24	16	6	70
	Yüzde (%)	68,8	54,2	80,0	80,0	60,0	70,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

EBEVEYNLERİNİZ EĞİTİMİNİZİ TAKİP EDİYOR MU?		EBEVEYNLER YAŞIYOR MU?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	23	7	30
	Yüzde (%)	37,1	18,4	30,0
HAYIR	Sıklık	39	31	70
	Yüzde (%)	62,9	81,6	70,0
TOPLAM	Sıklık	62	38	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

EBEVEYNLERİNİZ EĞİTİMİNİZİ TAKİP EDİYOR MU?		EBEVEYNLER BİRLİKTE YAŞIYORLAR MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	18	5	23
	Yüzde (%)	32,1	83,3	37,1
HAYIR	Sıklık	38	1	39
	Yüzde (%)	67,9	16,7	62,9
TOPLAM	Sıklık	56	6	62
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

BOŞ ZAMANLARINIZDA NE YAPARSINIZ?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
ARKADAŞLARIMLA PİKNİK YAPARIM	Sıklık	9	4	13
	Yüzde (%)	14,3	10,8	13,0
KİTAP OKUMAK	Sıklık	4	2	6
	Yüzde (%)	6,3	5,4	6,0
SPOR YAPMAK	Sıklık	25	10	35
	Yüzde (%)	39,7	27,0	35,0
TELEVİZYON İZLEMEK	Sıklık	22	13	35
	Yüzde (%)	34,9	35,1	35,0
CADDELERDE ÇALIŞMAK	Sıklık	3	8	11
	Yüzde (%)	4,8	21,6	11,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

BOŞ ZAMANLARINIZDA NE YAPARSINIZ?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
ARKADAŞLARIMLA PİKNİK YAPARIM	Sıklık	2	3	3	4	1	13
	Yüzde (%)	12,5	12,5	10,0	20,0	10,0	13,0
KİTAP OKUMAK	Sıklık	0	1	3	2	0	6
	Yüzde (%)	0,0	4,2	10,0	10,0	0,0	6,0
SPOR YAPMAK	Sıklık	6	8	11	5	5	35
	Yüzde (%)	37,5	33,3	36,7	25,0	50,0	35,0
TELEVİZYON İZLEMEK	Sıklık	6	10	8	7	4	35
	Yüzde (%)	37,5	41,7	26,7	35,0	40,0	35,0
CADDELERDE ÇALIŞMAK	Sıklık	2	2	5	2	0	11
	Yüzde (%)	12,5	8,3	16,7	10,0	0,0	11,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ŞİDDETE MARUZ KALDIN MI?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	42	26	68
	Yüzde (%)	66,7	70,3	68,0
HAYIR	Sıklık	21	11	32
	Yüzde (%)	33,3	29,7	32,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

ŞİDDETE MARUZ KALDIN MI?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	11	16	22	10	9	68
	Yüzde (%)	68,8	66,7	73,3	50,0	90,0	68,0
HAYIR	Sıklık	5	8	8	10	1	32
	Yüzde (%)	31,3	33,3	26,7	50,0	10,0	32,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ŞİDDETE MARUZ KALDIN MI?		EBEVEYNLER YAŞIYOR MU?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	43	25	68
	Yüzde (%)	69,4	65,8	68,0
HAYIR	Sıklık	19	13	32
	Yüzde (%)	30,6	34,2	32,0
TOPLAM	Sıklık	62	38	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

ŞİDDETE MARUZ KALDIN MI?		EBEVEYNLER BİRLİKTE YAŞIYORLAR MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	38	5	43
	Yüzde (%)	67,9	83,3	69,4
HAYIR	Sıklık	18	1	19
	Yüzde (%)	32,1	16,7	30,6
TOPLAM	Sıklık	56	6	62
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

AİLE ÜYELERİYLE KONUŞMAKTA ZORLANIYOR MUSUN?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	28	25	53
	Yüzde (%)	44,4	67,6	53,0
HAYIR	Sıklık	35	12	47
	Yüzde (%)	55,6	32,4	47,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

AİLE ÜYELERİYLE KONUŞMAKTA ZORLANIYOR MUSUN?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	12	13	19	6	3	53
	Yüzde (%)	75,0	54,2	63,3	30,0	30,0	53,0
HAYIR	Sıklık	4	11	11	14	7	47
	Yüzde (%)	25,0	45,8	36,7	70,0	70,0	47,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

AİLE ÜYELERİYLE KONUŞMAKTA ZORLANIYOR MUSUN?		EBEVEYNLER YAŞIYOR MU?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	32	21	53
	Yüzde (%)	51,6	55,3	53,0
HAYIR	Sıklık	30	17	47
	Yüzde (%)	48,4	44,7	47,0
TOPLAM	Sıklık	62	38	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

AİLE ÜYELERİYLE KONUŞMAKTA ZORLANIYOR MUSUN?		EBEVEYNLER BİRLİKTE YAŞIYORLAR MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	26	6	32
	Yüzde (%)	46,4	100,0	51,6
HAYIR	Sıklık	30	0	30
	Yüzde (%)	53,6	0,0	48,4
TOPLAM	Sıklık	56	6	62
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

CADDELERDE KÖTÜ İNSANLARI GÖRÜYOR MUSUN?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	37	25	62
	Yüzde (%)	58,7	67,6	62,0
HAYIR	Sıklık	26	12	38
	Yüzde (%)	41,3	32,4	38,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

CADELERDE KÖTÜ İNSANLARI GÖRÜYOR MUSUN?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	13	14	19	11	5	62
	Yüzde (%)	81,3	58,3	63,3	55,0	50,0	62,0
HAYIR	Sıklık	3	10	11	9	5	38
	Yüzde (%)	18,8	41,7	36,7	45,0	50,0	38,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

BİRİ SANA SALDIRDI MI?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	30	19	49
	Yüzde (%)	47,6	51,4	49,0
HAYIR	Sıklık	33	18	51
	Yüzde (%)	52,4	48,6	51,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

BİRİ SANA SALDIRDI MI?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	7	10	15	10	7	49
	Yüzde (%)	43,8	41,7	50,0	50,0	70,0	49,0
HAYIR	Sıklık	9	14	15	10	3	51
	Yüzde (%)	56,3	58,3	50,0	50,0	30,0	51,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

SENDEN BAZI ŞEYLER YAPMANI MI İSTİYORLAR?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	20	8	28
	Yüzde (%)	31,7	21,6	28,0
HAYIR	Sıklık	43	29	72
	Yüzde (%)	68,3	78,4	72,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

SENDEN BAZI ŞEYLER YAPMANI MI İSTİYORLAR?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	4	6	12	5	1	28
	Yüzde (%)	25,0	25,0	40,0	25,0	10,0	28,0
HAYIR	Sıklık	12	18	18	15	9	72
	Yüzde (%)	75,0	75,0	60,0	75,0	90,0	72,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

BAZI İNSANLAR SENİ SOKAKTA KÜÇÜMSER Mİ?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	36	17	53
	Yüzde (%)	57,1	45,9	53,0
HAYIR	Sıklık	27	20	47
	Yüzde (%)	42,9	54,1	47,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

BAZI İNSANLAR SENİ SOKAKTA KÜÇÜMSER Mİ?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	6	9	14	16	8	53
	Yüzde (%)	37,5	37,5	46,7	80,0	80,0	53,0
HAYIR	Sıklık	10	15	16	4	2	47
	Yüzde (%)	62,5	62,5	53,3	20,0	20,0	47,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

UYUŞTURUCUYU BİLİYOR MUSUN?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	37	27	64
	Yüzde (%)	58,7	73,0	64,0
HAYIR	Sıklık	26	10	36
	Yüzde (%)	41,3	27,0	36,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

UYUŞTURUCUYU BİLİYOR MUSUN?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	14	15	19	11	5	64
	Yüzde (%)	87,5	62,5	63,3	55,0	50,0	64,0
HAYIR	Sıklık	2	9	11	9	5	36
	Yüzde (%)	12,5	37,5	36,7	45,0	50,0	36,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

UYUŞTURUCUYU BİLİYOR MUSUN?		AİLENİN GELİRİ			TOPLAM
		200.000 ID'DEN DAHA AZ	200.000 ID İLE 500.000 ID ARASI	500.000 ID'DEN DAHA FAZLA	
EVET	Sıklık	24	29	11	64
	(%)	58,5	70,7	61,1	64,0
HAYIR	Sıklık	17	12	7	36
	(%)	41,5	29,3	38,9	36,0
TOPLAM	Sıklık	41	41	18	100
	(%)	100,0	100,0	100,0	100,0

SİGARA İÇER MİSİN?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	28	16	44
	Yüzde (%)	45,2	50,0	46,8
HAYIR	Sıklık	34	16	50
	Yüzde (%)	54,8	50,0	53,2
TOPLAM	Sıklık	62	32	94
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

SİGARA İÇER MİSİN?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞARASI	13-15 YAŞARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	0	16	13	10	5	44
	Yüzde (%)	0,0	66,7	43,3	50,0	50,0	46,8
HAYIR	Sıklık	10	8	17	10	5	50
	Yüzde (%)	100,0	33,3	56,7	50,0	50,0	53,2
TOPLAM	Sıklık	10	24	30	20	10	94
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

SİGARA İÇER MİSİN?		AİLENİN GELİRİ			TOPLAM
		200.000 ID'DEN DAHA AZ	200.000 ID İLE 500.000 ID ARASI	500.000 ID'DEN DAHA FAZLA	
EVET	Sıklık	24	22	4	50
	(%)	58,5	53,7	22,2	50,0
HAYIR	Sıklık	17	19	14	50
	(%)	41,5	46,3	77,8	50,0
TOPLAM	Sıklık	41	41	18	100
	(%)	100,0	100,0	100,0	100,0

HASTALANIYOR MUSUN?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	28	21	49
	Yüzde (%)	44,4	56,8	49,0
HAYIR	Sıklık	35	16	51
	Yüzde (%)	55,6	43,2	51,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

HASTALANIYOR MUSUN?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	8	10	15	11	5	49
	Yüzde (%)	50,0	41,7	50,0	55,0	50,0	49,0
HAYIR	Sıklık	8	14	15	9	5	51
	Yüzde (%)	50,0	58,3	50,0	45,0	50,0	51,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

EVE GİTMEK İSTER MİSİN?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	42	27	69
	Yüzde (%)	66,7	73,0	69,0
HAYIR	Sıklık	21	10	31
	Yüzde (%)	33,3	27,0	31,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

EVE GİTMEK İSTER MİSİN?		YAŞ ARALIĞI*					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞ ARASI	13-15 YAŞ ARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	12	17	20	13	7	69
	Yüzde (%)	75,0	70,8	66,7	65,0	70,0	69,0
HAYIR	Sıklık	4	7	10	7	3	31
	Yüzde (%)	25,0	29,2	33,3	35,0	30,0	31,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

EVE GİTMEK İSTER MİSİN?		EBEVEYNLER YAŞIYOR MU?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	42	27	69
	Yüzde (%)	67,7	71,1	69,0
HAYIR	Sıklık	20	11	31
	Yüzde (%)	32,3	28,9	31,0
TOPLAM	Sıklık	62	38	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

EVE GİTMEK İSTER MİSİN?		EBEVEYNLER BİRLİKTE YAŞIYORLAR MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	36	6	42
	Yüzde (%)	64,3	100,0	67,7
HAYIR	Sıklık	20	0	20
	Yüzde (%)	35,7	0,0	32,3
TOPLAM	Sıklık	56	6	62
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

BABAYA KARŞI NEFRETE İNANIYOR MUSUN?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	15	9	24
	Yüzde (%)	23,8	24,3	24,0
HAYIR	Sıklık	48	28	76
	Yüzde (%)	76,2	75,7	76,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

BABAYA KARŞI NEFRETE İNANIYOR MUSUN?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞARASI	13-15 YAŞARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	5	5	10	3	1	24
	Yüzde (%)	31,3	20,8	33,3	15,0	10,0	24,0
HAYIR	Sıklık	11	19	20	17	9	76
	Yüzde (%)	68,8	79,2	66,7	85,0	90,0	76,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

BABAYA KARŞI NEFRETE İNANIYOR MUSUN?		EBEVEYNLER YAŞIYOR MU?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	16	8	24
	Yüzde (%)	25,8	21,1	24,0
HAYIR	Sıklık	46	30	76
	Yüzde (%)	74,2	78,9	76,0
TOPLAM	Sıklık	62	38	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

BABAYA KARŞI NEFRETE İNANIYOR MUSUN?		EBEVEYNLER BİRLİKTE YAŞIYORLAR MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	16	0	16
	Yüzde (%)	28,6	0,0	25,8
HAYIR	Sıklık	40	6	46
	Yüzde (%)	71,4	100,0	74,2
TOPLAM	Sıklık	56	6	62
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

ANNEYE KARŞI NEFRETE İNANIYOR MUSUN?		CİNSİYET		TOPLAM
		ERKEK	KADIN	
EVET	Sıklık	29	24	53
	Yüzde (%)	46,0	64,9	53,0
HAYIR	Sıklık	34	13	47
	Yüzde (%)	54,0	35,1	47,0
TOPLAM	Sıklık	63	37	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

ANNEYE KARŞI NEFRETE İNANIYOR MUSUN?		YAŞ ARALIĞI					TOPLAM
		6-8 ARASI YAŞ	9-10 YAŞ ARASI	11-12 YAŞARASI	13-15 YAŞARASI	16 VE ÜZERİ YAŞ	
EVET	Sıklık	8	12	16	11	6	53
	Yüzde (%)	50,0	50,0	53,3	55,0	60,0	53,0
HAYIR	Sıklık	8	12	14	9	4	47
	Yüzde (%)	50,0	50,0	46,7	45,0	40,0	47,0
TOPLAM	Sıklık	16	24	30	20	10	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ANNEYE KARŞI NEFRETE İNANIYOR MUSUN?		EBEVEYNLER YAŞIYOR MU?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	31	22	53
	Yüzde (%)	50,0	57,9	53,0
HAYIR	Sıklık	31	16	47
	Yüzde (%)	50,0	42,1	47,0
TOPLAM	Sıklık	62	38	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

ANNEYE KARŞI NEFRETE İNANIYOR MUSUN?		EBEVEYNLER BİRLİKTE YAŞIYORLAR MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	28	3	31
	Yüzde (%)	50,0	50,0	50,0
HAYIR	Sıklık	28	3	31
	Yüzde (%)	50,0	50,0	50,0
TOPLAM	Sıklık	56	6	62
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

YERLEŞİM ÇEŞİDİ		YAŞADIĞIN MAHALLE ÇEŞİDİ		TOPLAM
		POPÜLER MAHALLE	ÜST DÜZEY BİR MAHALLE	
APARTMANDA BİR DAİRE EV	Sıklık	18	5	23
	Yüzde (%)	22,5	25,0	23,0
NORMAL BİR EV	Sıklık	62	15	77
	Yüzde (%)	77,5	75,0	77,0
TOPLAM	Sıklık	80	20	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

EKSİK İHTİYAÇLARINIZ NELERDİR?		İHTİYAÇLARINIZIN EKSİKLİĞİ OLDUĞUNU DÜŞÜNÜYOR MUSUNUZ?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
Maddi Eksik	Sıklık	30	19	49
	Yüzde (%)	48,4	50,0	49,0
Yerleşim Darlığı	Sıklık	10	9	19
	Yüzde (%)	16,1	23,7	19,0
Anlaşmazlık	Sıklık	13	4	17
	Yüzde (%)	21,0	10,5	17,0
Giyim Ve Oyuncak	Sıklık	9	6	15
	Yüzde (%)	14,5	15,8	15,0
TOPLAM	Sıklık	62	38	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

BİRİ SANA SALDIRDI MI?		CADELERDE KÖTÜ İNSANLARI GÖRÜYOR MUSUN?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
Evet	Sıklık	24	25	49
	Yüzde (%)	38,7	65,8	49,0
Hayır	Sıklık	38	13	51
	Yüzde (%)	61,3	34,2	51,0
TOPLAM	Sıklık	62	38	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

SENDEN BAZI ŞEYLER YAPMANI MI İSTİYORLAR?		CADELERDE KÖTÜ İNSANLARI GÖRÜYOR MUSUN?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	18	10	28
	Yüzde (%)	29,0	26,3	28,0
HAYIR	Sıklık	44	28	72
	Yüzde (%)	71,0	73,7	72,0
TOPLAM	Sıklık	62	38	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

BAZI İNSANLAR SENİ SOKAKTA KÜÇÜMSER Mİ?		CADELERDE KÖTÜ İNSANLARI GÖRÜYOR MUSUN?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	30	23	53
	Yüzde (%)	48,4	60,5	53,0
HAYIR	Sıklık	32	15	47
	Yüzde (%)	51,6	39,5	47,0
TOPLAM	Sıklık	62	38	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

SENDEN BAZI ŞEYLER YAPMANI MI İSTİYORLAR?		BİRİ SANA SALDIRDI MI?		TOPLAM
		EVET	HAYIR	
EVET	Sıklık	14	14	28
	Yüzde (%)	28,6	27,5	28,0
HAYIR	Sıklık	35	37	72
	Yüzde (%)	71,4	72,5	72,0
TOPLAM	Sıklık	49	51	100
	Yüzde (%)	100,0	100,0	100,0

Ek-2: Anket Formu

Merhaba,

Bu anket Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı'nda yüksek lisans tezi olarak hazırlanan "Sokak Çocukları Üzerine Bir Araştırma: Süleymaniye Örneği" isimli araştırma için veri toplamak amacıyla yapılmaktadır. Anketin amacı Irak Kürt Bölgesel Yönetimi sınırları içinde bulunan Süleymaniye şehrinde sokak çocuklarına ilişkin betimleyici bir çerçeve oluşturmaktır. Verdiğiniz samimi yanıtlar ve ayırdığınız zaman için teşekkür ederim.

Pisthiwan Rahem Wadi

1. Cinsiyeti? 1. Erkek (.....) 2. Kadın (.....)
2. Yaşı?
 1. (5-7) 2. (8-10) 3. (11-12) 4. (13-15) 5. (16 ve üzeri)
3. Eğitim düzeyi?
 1. Okur-yazar değil 2. İlkokul mezunu 3. Ortaokul Mezun
4. Ebeveynler yaşıyor mu?
 1. Evet (.....) 2. Hayır (.....) 3. Birisi ölmüş (.....)
5. Ebeveynler birlikte yaşıyorlar mı? 1. Evet (.....) 2. Hayır (.....)
6. Kaç kardeşiniz var ? (.....)
7. Baba çalışıyor mu? 1. Evet (.....) 2. Hayır (.....) 3. Baba ölmüş
8. Anne çalışıyor mu? 1. Evet (.....) 2. Hayır (.....) 3. Anne ölmüş
9. Okulu hiç bıraktın mı? 1. Evet (.....) 2. Hayır (.....)
10. Okulda başarısız oldun mu? 1. Evet (.....) 2. Hayır (.....)
11. Yaşadığın mahalle türü?
 1. Alt düzey mahalle (.....) 2. Orta düzey bir mahalle (.....)
 3. Üst düzey bir mahalle (.....)
12. Konut türü?
 1. Lüks bir konut (.....)
 2. Apartman dairesi (.....)
 3. Müstakil/normal bir ev (.....)
13. Ailenin geliri?
 1. 200.000 ID daha az (.....)

2. 200.000 ID ile 500.000 ID arası (.....)
3. 500.000 ID daha fazla (.....)

14. Evde para sıkıntınız var mı?

15. Anne babanız size harçlık veriyor mu?

16. İhtiyaçlarınızın eksikliği olduğunu düşünüyor musunuz?

1. Evet (.....)
2. Hayır (.....)

17. Eksik ihtiyaçlarınız nelerdir?

1. Maddi eksik (.....)
2. Yerleşim darlığı (.....)
3. Anlaşmazlık (.....)
4. Giyim ve Oyuncak(.....)

18. Aile arasındaki anlaşmazlıkların nedeni nelerdir?

- 1.Maddi ihtiyaçlar (.....)
- 2.Yerleşim darlığı (.....)
- 3.Anlaşmazlık (.....)
- 4.Eğitim konuları (.....)
- 5.Akrabalarla Problemler (.....)
- 6.Diğer (.....)

19. Ebeveynleriniz eğitiminizi takip ediyor mu?

1. Evet (.....)
2. Hayır (.....)

20.Boş zamanlarınızda ne yaparsınız? 1. Arkadaşlarımla piknik yaparım. (.....)

1. Kitap okumak (.....)
2. Spor yapmak (.....)
3. Televizyon izlemek (.....)
4. Caddelerde çalışmak (.....)
5. Diğer (.....)

21.Hiç şiddete maruz kaldın mı? 1. Evet (.....) 2. Hayır (.....)

22. Aile üyeleriyle konuşmakta zorlanıyor musun?

23. Caddelerde kötü insanları görüyor musun?

1. Evet (.....)
2. Hayır (.....)

24. Sana fiziki saldırıda bulunan oldu mu?

1. Evet (.....)
2. Hayır (.....)

25. Senden bazı şeyler yapmanı mı istiyorlar?

26. Sokakta seni küçümseyen (hakaret eden) oldu mu?

27. Uyuşturucu nedir biliyor musun?

28. Sigara içer misin?

29. Hastalanıyor musun?

1. Bazen (.....) 2. Çok (.....)

30. Eve gitmek ister misin?

1. Evet (.....) 2. Hayır (.....)

Teşekkürler.

Ek-3: Fotoğraflar

Fotoğraf 1: Süleymaniye’de gece saatlerinde ev dışı mekânda çalışan bir çocuk



Kaynak: (P.R.W, 2019)

Fotoğraf 2: Süleymaniye’de çalışmaktan yorulmuş bir çocuk fotoğrafı



Kaynak: (P.R.W, 2019)

Fotoğraf 3: Süleymaniye’de sokakta çalışan bir kız çocuğu



Kaynak: (P.R.W, 2019)

Fotoğraf 4: Süleymaniye’de çöplük alanında çöp toplayan bir kız çocuğu



Kaynak: (P.R.W, 2019)

Fotoğraf 5: Süleymaniye’de sokakta dilencilik yap(tırıl)an bir kız çocuğu



Kaynak: (P.R.W, 2019)

Fotoğraf 6: Süleymaniye’de dilencilik yapan iki yakın akraba çocuk



Kaynak: (P.R.W, 2019)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : PISHTIWAN RAHEEM VADİ
Uyruğu : IRAK
Telefon : +964 770 137 7325
E-mail : prw.baran@gmail.com



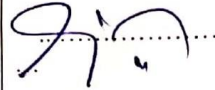
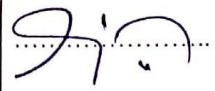
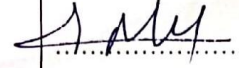
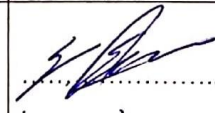
Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi / Sosyoloji Anabilim Dalı	2019
Lisans	Süleymaniye Üniversitesi / Sosyoloji	2013

Yabancı Dil

İngilizce, Kürtçe (Soranice)

KABUL VE ONAY SAYFASI (EK-4)

PISHTIWAN RAHEM WADİ tarafından hazırlanan "SOKAK ÇOCUKLARI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA: SÜLEYMANİYE ÖRNEĞİ" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi SOSYOLOJİ Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.	
Danışman: Doç. Dr. Suvat PARİN Sosyoloji, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Başkan: Doç. Dr. Suvat PARİN Sosyoloji, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Üye: Dr. Öğr. Üyesi Nuri DEMİREL Sosyoloji, Bingöl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Üye : Dr. Öğr. Üyesi Gülsevim EVSEL Sosyoloji, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Tez Savunma Tarihi:	06.11.2013
Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini ve imzaların sahiplerine ait olduğunu onaylıyorum.  Doç. Dr. Bekir ROĞLAR Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü 	

